

**Progresa ziņojums par Partnerības līguma Eiropas Savienības
investīciju fondu
2014.–2020. gada plānošanas periodam īstenošanu**

<i>CCI</i>	<i>2014LV16M8PA001</i>
<i>Versija</i>	<i>2019.0</i>

Saturs

I daļa Informācija un novērtējums, kas nepieciešams visiem Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem	5
1. Dalībvalstu attīstības vajadzību izmaiņas kopš partnerības nolīguma pieņemšanas (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013 (1) 52. panta 2. punkta a) apakšpunkts)	5
2. Progress Savienības gudras, ilgtspējīgas un integrējošas izaugsmes stratēģijas, kā arī konkrētu fondu pamatuzdevumu sasniegšanā, izmantojot ESI fondu ieguldījumu atlasīto tematisko mērķu sasniegšanā, jo īpaši attiecībā uz starpposma mērķiem, kas noteikti darbības rezultātu satvarā katrai programmai, un atbalstu, kas izmantots klimata pārmaiņu mērķiem (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 52. panta 2. punkta b) apakšpunkts)	9
Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas	10
Uzlabot informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) pieejamību, izmantošanu un kvalitāti	11
Uzlabot mazo un vidējo komersantu (MVK), kā arī lauksaimniecības nozares (attiecībā uz ELFLA) un zvejniecības un akvakultūras nozares (attiecībā uz EJZF) konkurētspēju	13
Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un pārvaldību	15
Saglabāt un aizsargāt vidi un uzlabot resursu izmantošanas efektivitāti	16
Veicināt ilgtspējīgu transportu un novērst trūkumus tīkla pamatinfrastruktūrā.....	17
Veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt darbaspēka mobilitāti	18
Veicināt sociālo iekļaušanu, apkarot nabadzību un jebkādu diskrimināciju.....	19
Ieguldīt izglītībā, apmācībā un arodizglītībā prasmju apguvei un mūžizglītībā	20
Uzlabot publisko iestāžu un ieinteresēto personu institucionālās spējas un efektīvu valsts pārvaldi.....	21
Atbalsts, kas izmantots klimata pārmaiņu mērķiem.....	22
1. tabula Atbalsts, kas izmantots klimata pārmaiņu mērķiem.....	24
2. tabula Tikai attiecībā uz 2019. gada ziņojumu – starpposma mērķu sasniegšana, pamatojoties uz dalībvalstu novērtējumu	25
3. To mehānismu īstenošana, kuri paredzēti, lai nodrošinātu koordināciju starp ESI fondiem un citiem Savienības un valsts finansējuma instrumentiem un ar Eiropas Investīciju banku (EIB) (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 52. panta 2. punkta d) apakšpunkts)	27
4. Integrētas pieejas īstenošana attiecībā uz teritoriālo attīstību vai uz programmām pamatoto integrēto pieeju īstenošanas kopsavilkumu, tostarp progresu sadarbībai noteikto prioritāšu sasniegšanā (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 52. panta 2. punkta e) apakšpunkts...	28
(a) Vispārīgs komentārs un novērtējums.....	28
(b) Saistībā ar Regulas (ES) Nr. 1303/2013 15. panta 2. punkta a) apakšpunkta i) punktu – pārskats par uz sabiedrību orientētu vietējo attīstību.	29
(c) Saistībā ar Regulas (ES) Nr. 1303/2013 15. panta 2. punkta a) apakšpunkta i) punktu – attiecīgā gadījumā pārskats par integrēto teritoriālo investīciju īstenošanu	30

(ca) Saistībā ar Regulas (ES) Nr. 1303/2013 15. Panta 2. Punkta a) apakšpunkta i) punktu – pārskats par integrēto pasākumu īstenošanu attiecībā uz ilgtspējīgu pilsētu attīstību.....	31
(d) Saistībā ar Regulas (ES) Nr. 1303/2013 15. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punktu – attiecīgā gadījumā pārskats par makroreģionālās stratēģijas un jūras baseinu stratēģijas īstenošanu.	32
(e) Saistībā ar Regulas (ES) Nr. 1303/2013 15. panta 2. punkta a) apakšpunkta iii) punktu – attiecīgā gadījumā pārskats par integrētās pieejas īstenošanu, lai risinātu to ģeogrāfisko reģionu vajadzības, kurus visvairāk skar nabadzība, vai to mērķgrupu vajadzības, kurās ir lielākais diskriminācijas vai sociālās atstumtības risks:	33
(f) Saistībā ar Regulas (ES) Nr. 1303/2013 15. panta 2. punkta a) apakšpunkta iv) punktu – attiecīgā gadījumā pārskats par īstenošanu, lai risinātu to reģionu demogrāfiskās problēmas, kurus skar būtiski vai pastāvīgi dabas vai demogrāfiski kavēkļi.	34
5. Attiecīgā gadījumā darbības, kas veiktas, lai nostiprinātu dalībvalsts iestāžu un atbalsta saņēmēju spēju pārvaldīt un izmantot ESI fondus (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 52. panta 2. punkta f) apakšpunkts).....	35
6. Veiktās darbības un sasniegtais progress, lai mazinātu administratīvo slogu atbalsta saņēmējiem (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 52. panta 2. punkta g) apakšpunkts).....	37
7. Regulas (ES) Nr. 1303/2013 5. pantā minēto partneru (pašvaldības, ekonomiskie un sociālie partneri, NVO) loma partnerības nolīguma īstenošanā (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 52. panta 2. punkta h) apakšpunkts)	38
8. To darbību kopsavilkums, kuras ir veiktas saistībā ar horizontālo principu piemērošanu un politikas mērķiem ESI fondu īstenošanai (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 52. panta 2. punkta i) apakšpunkts).....	39
II daļa Informācija un novērtējums par Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvu (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1304/2013 (1) 19. panta 5. punkta nolūkos).....	42
9. Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvas (JNI) īstenošana (Regulas (ES) Nr. 1304/2013 19. panta 5. punkts).....	42
III daļa Informācija un novērtējums, kas jāsniedz par kohēzijas politiku, ja ir izmantota Regulas (ES) Nr. 1303/2013 111. panta 4. punktā norādītā iespēja noteiktus gada īstenošanas ziņojumu elementus iekļaut progresā ziņojumā – jāsniedz 2017. un 2019. gadā.....	43
10.1 Progress integrētās pieejas īstenošanā attiecībā uz teritoriālo attīstību, tostarp to reģionu attīstību, kurus skar demogrāfiskas un pastāvīgas vai ar dabu saistītas grūtības, pilsētu ilgtspējīgu attīstību un uz sabiedrības virzītu vietējo attīstību saskaņā ar darbības programmu.	43
10.2 Progress tādu darbību īstenošanā, kuru mērķis ir stiprināt dalībvalstu iestāžu un atbalsta saņēmēju spēju pārvaldīt un izmantot fondus	43
10.3 Progress jebkuru starpreģionālo un transnacionālo darbību īstenošanā	43
10.4 Progress pasākumu īstenošanā, lai risinātu to ģeogrāfisko reģionu īpašās vajadzības, kurus visvairāk ietekmē nabadzība, vai to mērķgrupu īpašās vajadzības, kurās ir vislielākais diskriminācijas vai sociālās atstumtības risks, īpaši ņemot vērā sociāli atstumtās grupas un personas ar invaliditāti, personas, kas ilgstoši ir bez darba, un nestrā- dājošos jauniešus, attiecīgā gadījumā norādot izmantotos finanšu resursus.....	44
IV daļa Informācija un novērtējums par JNI īstenošanu, ja ir izmantota Regulas (ES) Nr. 1303/2013 111. panta 4. punktā norādītā iespēja – jāsniedz 2019. gadā (1)	44

11. JNI īstenošana (Regulas (ES) Nr. 1304/2013 19. panta 4. punkts)	44
V daļa Informācija un novērtējums, kas jāsniedz par kohēzijas politiku, ja ir izmantota Regulas (ES) Nr. 1303/2013 111. panta 4. punktā norādītā iespēja (tostarp, ja nepieciešams, papildināt citas iedaļas progresu ziņojumā) – jāsniedz 2019. gadā	44
12. programmas ieguldījums Savienības stratēģijas gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 50. panta 5. punkts).....	44
1. pielikums	45
2. pielikums	46

I DAĻA INFORMĀCIJA UN NOVĒRTĒJUMS, KAS NEPIECIEŠAMS VISIEM EIROPAS STRUKTURĀLAJĒM UN INVESTĪCIJU FONDIEM

1. DALĪBVALSTU ATTĪSTĪBAS VAJADZĪBU IZMAIŅAS KOPŠ PARTNERĪBAS NOLĪGUMA PIENĒMŠANAS (EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULAS (ES) NR. 1303/2013 (1) 52. PANTA 2. PUNKTA A) APAKŠPUNKTS)

Kopumā Latvijas attīstības vajadzības un izaicinājumi kopš plānošanas dokumentu izstrādes nav būtiski mainījušies, to norāda arī Latvijas Nacionālajā reformu programmā “Eiropa 2020” stratēģijas (NRP) īstenošanai progresa ziņojums [1] un Nacionālā attīstības plāna 2014. – 2020. gadam (NAP2020) un Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas “Latvija 2030” (stratēģija “Latvija 2030”) īstenošanas uzraudzības ziņojums [2]. Jāturpina darbs pie uzsākto reformu īstenošanas izglītības, zinātnes un veselības jomā un plānoto investīciju izpildes. Vienlaikus ņemot vērā ārējās vides ietekmi, kā arī izmaiņas nacionālajos plānošanas dokumentos atbilstoši Ministru kabineta (MK) protokollēmumam [3], 2019. gadā plānots pārskatīt ieguldījumu stratēģijas, atsevišķus mehānismus, sasniedzamos mērķus un rezultātus Eiropas Savienības investīciju fondu (ESI fondu) ieguldījumiem.

Jānorāda, ka būtiska ārējo faktoru ietekme novērojama attiecībā uz cenu un nacionālā regulējuma izmaiņām būvniecības jomā, kas īpaši ietekmē būvniecības izmaksas. Augstāku kvalitātes un drošības prasību noteikšana, inflācija u.c. mainīgie faktori ir radījuši izaicinājumus sākotnēji noteikto mērķu sasniegšanai jomās, kas saistītas ar infrastruktūras attīstību. Tuvākajos gados plānotās infrastruktūras investīcijas privātajā un publiskajā sektorā, kā arī kvalificēta darbaspēka trūkums, rada riskus turpmākam cenu pieaugumam. Lai arī pēc Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datiem 2018. gadā attiecībā pret 2015. gadu būvniecības izmaksu indekss pieaudzis vien vidēji par 5 – 6 % [4], atsevišķos ESI fondu programmu projektos ir novērots būvniecības cenu pieaugums pat par 20-30 %.

Izstrādājot 2014.–2020. gada plānošanas perioda dokumentus, viena no prasībām bija norādīt investīciju saikni ar ES Padomes ieteikumiem dalībvalstīm. Latvijas plānošanas dokumentu izstrādē tika izmantoti 2012. un 2013. gada Padomes ieteikumi. Izrietoši no Partnerības līguma ESI fondu ieviešanai 2014.–2020. gada plānošanas periodam (PL), sasaiste ar Padomes rekomendācijām ir identificēta 17 no 32 ieguldījumu prioritātēm.

Izrietoši no Eiropas Komisijas (EK) 2019. gada progresa ziņojuma [5], kopš Eiropas Semestra 2011. gadā, 85 % no visiem ES Padomes ieteikumiem ir vērojams progress to izpildē. Latvijas ESI fondu darbības programmās ir ņemti vērā visi atbilstošie ES Padomes ieteikumi, kas saistīti ar strukturālajiem jautājumiem.

Zemāk ir atspoguļoti PL izstrādē izmantotie ES Padomes ieteikumi un to ieviešanā panāktais progress ar ESI fondu atbalstu:

- 1) Ieteikums: “Veikt turpmākus pasākumus, lai modernizētu pētniecības iestādes, pamatojoties uz neatkarīgo novērtējumu. (2013. g.)” un “Izstrādāt un īstenot efektīvu zinātniskās izpētes un inovācijas politiku, kas paredz veicināt uzņēmumu inovācijas, t.sk. izmantojot nodokļu atvieglojumus, modernizēt infrastruktūru un racionalizēt zinātniskās izpētes iestādes. (2012. g.)”. Ieviešanas progress: zinātnisko institūciju konsolidācijas un darbības optimizēšanas pasākumi - strukturālās reformas, kas uzsāktas pamatojoties uz neatkarīgu novērtējumu 2015.gadā-, šobrīd atrodas noslēguma fāzē. Reformu rezultātā no 40 zinātniskajām institūcijām tikai 21 institūcija (2020. gada mērķis – 20) ir valsts finansēta. Tāpat tiek īstenota nacionālā Viedās specializācijas stratēģija (2013) (RIS3), un ieguldījumu atbilstība viedajai specializācijai ir viens no pamatkritērijiem zinātnes un inovāciju veicināšanas projektu atlasēs. Nodokļu reformas ietvaros ieviests jauns uzņēmumu ienākuma nodokļa modelis, kas jau sākot ar 2018. gadu paredz uzņēmuma ienākuma nodokļa atlikšanu līdz peļņas sadales brīdim.

Šāds modelis veicina līdzekļu ieguldīšanu uzņēmumu attīstībā, t.sk. veicina produktīvas investīcijas uzņēmējdarbībā, inovācijās, pētniecībā un attīstībā, jo uzņēmuma rīcībā paliek vairāk līdzekļu. 2018.gadā jauni ieteikumi attiecībā uz šo jomu nav izteikti.

- 2) **Ieteikums:** “Arī turpmāk uzlabot energoefektivitāti, īpaši attiecībā uz dzīvojamajām ēkām un centrālā apkures tīkliem, nodrošināt stimulus enerģijas izmaksu samazināšanai un novirzīt patēriņu uz energoefektīviem produktiem.”; “Uzlabot savienojamību ar ES enerģētikas tīkliem un veikt pasākumus, lai liberalizētu dabasgāzes tirgu, t.sk. paredzēt skaidrus noteikumus par trešo personu piekļuvi uzglabāšanas iespējām. (2013. g.)”.

Ieviešanas progress: Panākts bruto iekšzemes enerģijas patēriņa samazinājums no 4,57 Mtoe 2008. gadā līdz 4,32 Mtoe 2017. gadā (samazinājums par 0,27 Mtoe), kur būtiska nozīme ir arī energoefektivitātes pasākumu īstenošanai. Primārās enerģijas patēriņa tendence atbilst 2020. gadam izvirzītā mērķa (0,670 Mtoe ietaupījums) sasniegšanai. Primārās enerģijas ietaupījums uz 2015. gadu bija 0,514 Mtoe, t.sk. enerģijas gala patērētājiem – 0,506 Mtoe un elektroenerģijas pārvadē un sadalē – 8 ktoe. Tādējādi Latvija izpilda primārās enerģijas ietaupījuma mērķa prognozēto trajektoriju. Līdz 2020. gadam plānotie energoefektivitātes politikas pasākumi nodrošinās mērķa sasniegšanu. Lai atbalstītu mērķu sasniegšanu, turpinās Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” (DP) noteikto pasākumu ieviešana ar ES fondu atbalstu. 2016.gadā uzsākta atbalsta sniegšana daudzdzīvokļu māju siltināšanai, paredzot 166 milj. euro lielu finansējumu. Tāpat tiek īstenoti pasākumi valsts un pašvaldības īpašumā esošo ēku energoefektivitātes uzlabošanai, sniedzot ieguldījumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvā Nr.2012/27/ES [6] noteiktā pienākuma izpildē – sākot no 2014. gada ik gadu renovēt 3 % centrālās valdības ēku, lai nodrošinātu to atbilstību minimālām energoefektivitātes prasībām. Nozīmīga loma ir centrālās siltumapgādes energoefektivitātes nodrošināšanā. Pirmos indikatīvos sasniegtos rādītājus un to ietekmi uz nacionālo mērķu sasniegšanu būs iespējams analizēt ne ātrāk kā 2020. gada sākumā. Lielākais energoefektivitātes potenciāls konstatēts daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkās, pašvaldības un valsts iestāžu ēkās, rūpniecībā, pakalpojumu sektorā un transportā, kā arī centralizētās siltumapgādes sistēmās. Energoefektivitātes pasākumu īstenošana kopumā veicinās pāreju uz energoefektīvu ekonomiku un palielinās rūpniecības un citu sektoru konkurētspēju.

- 3) **Ieteikums:** “Risināt situāciju saistībā ar ilgstošo un jauniešu bezdarbu, palielinot aktīvās darba tirgus politikas un mērķtiecīgu sociālo pakalpojumu pārklājumu un efektivitāti. Uzlabot jauniešu nodarbinātību, piemēram, izmantojot Jauniešu garantijas mehānismu, izveidot visaptverošu profesionālo orientāciju, īstenojot reformas profesionālās izglītības un mācību nozarē un uzlabot mācību kvalitāti un pieejamību. Reformēt sociālās palīdzības sistēmu nodrošinot mērķētākus pasākumus iesaistīšanai darba tirgū. (2013. g.)”.

Ieviešanas progress: ieteikums saistībā ar bezdarba situācijas risināšanu tiek ieviests izmantojot ESI fondu un Jauniešu nodarbinātības iniciatīvas (JNI) atbalstu, īstenojot aktivizācijas pasākumus dažādu mērķa grupu bezdarbniekiem un neaktīvajām personām. Ņemot vērā, ka būtiski samazinājies jauniešu bezdarbs (2018. gadā jauniešu bezdarba līmenis bija 12,2 %, bet 2017. gadā tas sasniedza 17 %) [7], Latvija vairs nekvalificējas ES līmenī noteiktajiem JNI finansējuma saņemšanas noteikumiem. Attiecīgi, saglabājoties izaicinājumiem ar ilgtermiņa bezdarbnieku un neaktīvo jauniešu integrāciju darba tirgū un izglītībā, tika panākta vienošanās ar EK, ka atbalstu jauniešiem pēc 2018. gada turpinās ar piešķirtā JNI un ESF finansējuma atbalstu Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) un Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras (JSPA) īstenoto pasākumu ietvaros. Savukārt Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) atbalsta

pasākumi jauniešiem būs pieejami vispārējā kārtībā citu NVA īstenoto atbalsta pasākumu ietvaros.

- 4) Ieteikums: “Risināt situāciju saistībā ar augstajiem nabadzības rādītājiem, veicot reformas sociālajā palīdzībā, lai tā attiektos uz lielāku iedzīvotāju skaitu, uzlabojot pabalstu adekvātumu un stiprinot pabalsta saņēmēju aktivizēšanas pasākumus. Pastiprināt īstenošanas mehānismus, lai efektīvi samazinātu bērnu nabadzību. (2013. g.)”.

Ieviešanas progress: attiecībā uz augstajiem nabadzības rādītājiem un nepieciešamajām reformām sociālajā palīdzībā ar ESI fondu atbalstu 2017. gadā izsludinātais iepirkums par jaunu metodoloģiju iztikas minimuma patēriņa preču un pakalpojumu groza noteikšanai un tā aprobēšanai beidzās bez rezultāta, līdz ar to 2018. gadā izsludināts jauns iepirkums, rīkotas sanāksmes ar ieinteresētajiem piegādātājiem. 2019. gadā notiek piedāvājumu vērtēšana un tiks pieņemts lēmums par līguma slēgšanu par metodoloģijas izstrādi.

Attiecībā uz sociālās palīdzības pakalpojumu kvalitāti turpinās ieguldījumi sociālo darbinieku kvalifikācijas pilnveidē. Turpinās PL plānotā deinstitucionalizācijas (DI) ieviešana. Ir izstrādāti 5 plānošanas reģionu DI plāni un pakāpeniski tiek veiktas darbības tajos noteikto sociālo pakalpojumu infrastruktūras attīstības risinājumu īstenošanai. Plānošanas reģionu DI plāni paredz sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu infrastruktūras attīstību, un tas ir priekšnoteikums izmaiņām sniegto sociālo pakalpojumu struktūrā. Ņemot vērā, ka sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu īpatsvara palielināšanai būtisks priekšnoteikums ir atbilstošas sociālo pakalpojumu infrastruktūras izveide, nozīmīgākas izmaiņas sniegto pakalpojumu struktūrā ir gaidāmas, sākot ar 2022. gadu, kad ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) DI atbalstu plānots izveidot jaunas sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanas vietas.

- 5) Ieteikums: “Īstenot plānotās augstākās izglītības reformas, īpaši attiecībā uz tāda finansēšanas modeļa izveidi, kas stimulē kvalitāti, akreditācijas sistēmas reformu, iestāžu konsolidāciju un internacionalizācijas veicināšanu. (2013. g.)”.

Ieviešanas progress: izglītības infrastruktūras ieguldījumu kontekstā 2016. gadā ir izstrādāts kartējums arī ieguldījumiem augstākās izglītības iestādēs. 2017. gadā ir uzsākta projektu iesniegumu atlase, koncentrējot resursus STEM, t.sk. medicīnas un radošo industriju, studiju programmu modernizācijai. Finansējuma piešķiršanā tiek vērtēta augstākās izglītības institūcijas kapacitāte. 2018. gadā tika saņemts Akadēmiskās informācijas centra (AIC) ārējās ekspertīzes novērtējums par augstākās izglītības atbilstību standartiem un vadlīnijām kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā, un 2018.gada decembrī AIC tika uzņemts EQAR.

Tāpat 2018. gada nogalē tika uzsākti pasākumi augstskolu iekšējās pārvaldības pilnveidei, studiju internacionalizācijai (ārvalstu pasniedzēju piesaiste, studiju programmu īstenošana citās ES valodās u.c.), kā arī uzsākta pāreja uz konceptuāli jaunu skolotāju sagatavošanas sistēmu augstskolās saistībā ar vispārējās izglītības satura reformu.

- 6) Ieteikums: “Pabeigt reformas, lai uzlabotu tiesu iestāžu efektivitāti un kvalitāti un samazinātu neiztiesāto lietu skaitu un tiesvedības ilgumu, tostarp attiecībā uz maksātnespēju. Ieviest visaptverošu cilvēkresursu politiku un veikt pasākumus, lai īstenotu mediācijas tiesības un racionalizētu šķīrējtiesu sistēmu. (2013. g.)”.

Ieviešanas progress: ESI fondu ietvaros Padomes ieteikuma ieviešanai atbalsts primāri tiek sniegts tiesībsargājošo iestāžu darbinieku kapacitātes celšanai. Ar ES fondu atbalstu pabeigts Latvijas tiesu sistēmas novērtējums, kur analizēta tieslietu nozares darbība, kā arī to institūciju darbība, kas piedalās tiesu sistēmas politikas un stratēģijas izstrādē.

Secīgi –norit darbs pie novērtējumā pausto ieteikumu ieviešanas. Līdztekus turpinās pasākumi tiesu sistēmas, izmeklējošo institūciju, kā arī politikas plānotāju kvalifikācijas pilnveidei attiecībā uz komercdarbības regulējuma izstrādi, ekonomisko noziegumu izmeklēšanu un tiesvedību.

Papildus PL atspoguļotajiem ES Padomes ieteikumiem:

- 1) Ieteikums: “Uzlabot veselības aprūpes sistēmas pieejamību, kvalitāti un izmaksu lietderību. (2016. g.) [8].

Ieviešanas progress: ESI fondu atbalsta ietvaros 2016. gadā noslēdzies Pasaules bankas veiktais Latvijas veselības sistēmas izvērtējums, kā arī izstrādāts kartējums ārstniecības iestāžu attīstībai un Veselības aprūpes sistēmas reformas konceptuālais ziņojums [9], paredzot korekcijas plānotajā ESI fondu ieguldījuma sadalījumā starp dažādu profilu ārstniecības iestādēm. Uzsākti atbalsta pasākumi, lai piesaistītu ārstniecības personas (ārstus un māsas) darbam reģionos, tādējādi mazinot šo speciālistu trūkumu ārpus Rīgas, kā arī uzsākti tālākizglītības atbalsta pasākumi ārstniecības personām, kuru ietvaros nodrošinātas iespējas paaugstināt savu kvalifikāciju un atjaunot ārstniecības personas sertifikātus. Tāpat tiek attīstīta kvalitātes nodrošināšanas sistēma un infrastruktūra veselības aprūpes nozarē ar mērķi uzlabot veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību un kvalitāti. Minētie pasākumi ietver virkni reformu, tai skaitā ESI fondu ietvaros tiek īstenota slimnīcu sadarbības teritoriju attīstība (izveidojot sadarbības teritorijas, kur vadošā ārstniecības iestāde ir 4.-5. līmeņa slimnīca, savukārt, sadarbības slimnīcas ir attiecīgā reģiona 1.-3. līmeņa slimnīcas vai steidzamās medicīniskās palīdzības punkti), kā arī ģimenes ārstu sadarbības prakšu un primārās aprūpes centru attīstība (veicinot ģimenes ārstu prakšu savstarpējo sadarbību, lai uzlabotu pakalpojuma pieejamību pacientam).

- 2) “Uzlabot profesionālās izglītības un apmācības atbilstību darba tirgus prasībām un veicināt mazkvalificētu darba ņēmēju un darba meklētāju prasmju pilnveidi. (2018. g.)” [10].

Ieviešanas progress: turpinās reformas profesionālajā izglītībā, lai paaugstinātu profesionālās izglītības kvalitāti, pievilcību un atbilstību darba tirgus vajadzībām, tostarp veicot profesionālās izglītības mācību satura modernizāciju. Vienlaikus tiek turpināta sadarbība ar darba devējiem un nozarēm, 2017. gada janvārī ir uzsākts projekts par profesionālo izglītības iestāžu audzēkņu dalību darba vidē balstītās mācībās un mācību praksēs uzņēmumos, tādējādi palielinot kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu. Tiek īstenoti arī jau nodarbināto (vecumā no 25 gadiem) profesionālās kompetences pilnveides pasākumi, nodrošināt kvalitatīvas izglītības piedāvājumu, lai laikus novērstu darbaspēka kvalifikācijas neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, veicinātu strādājošo konkurētspēju un darba produktivitātes pieaugumu. Izstrādātas vai pilnveidotas attīstības profesionālo izglītības iestāžu stratēģijas un cilvēkresursu attīstības plāni.

- 3) “Uzlabot publiskā sektora efektivitāti, jo īpaši attiecībā uz pašvaldībām un valsts uzņēmumiem. Stiprināt valsts pārvaldes pārskatatbildību, aizsargājot trauksmes cēlētus, novēršot interešu konfliktus un ņemot vērā iepriekšējo maksātnespējas procesu izvērtēšanas rezultātus. (2018.g.)” [11].

Ieviešanas progress: izstrādāta elektroniskā maksātnespējas uzskaites sistēma (EMUS), kurā maksātnespējas administrators strukturētā veidā ievada datus par maksātnespējas procesu, lai tos būtu iespējams sistematizēt, apstrādāt un uzraudzīt, kā arī sasaistē ar Tiesu informatīvo sistēmu nodrošina elektronisku administratoru ieteikšanu tiesai konkrētiem maksātnespējas procesiem saskaņā ar algoritmu (t.s. rindas funkcionēšanu), novēršot interešu konflikta risku maksātnespējas administratora izvēlē. Tika ieviestas jaunas un inovatīvas mācību metodes (LEAN, dizaina domāšana, pakalpojuma dizains,

spēlošana u.c.) un attīstīta iekšējo treneru apmācību programma valsts pārvaldē, kā arī noorganizēta pirmā struktūrvienību vadītāju konference, tiek īstenoti kompleksi, sistemātiski un mērķtiecīgi augstākā līmeņa vadītāju attīstības pasākumi, kuru mērķis ir attīstīt tieši augstākā līmeņa vadītāju, kā stratēģisko līderu kompetences, lai tie sekmīgi vadītu pārmaiņas valsts pārvaldē. Starptautiskās sadarbības ietvaros noorganizētas divas konferences, piedaloties apspriešanās vairāku jomu/ organizāciju ekspertiem, kas ļāva daudzpusīgi un detalizēti izpētīt attiecīgo jautājumu, būtiski paaugstinot mērķauditorijas informētību un sapratni attiecīgajā jautājumā, kā arī veicinot problēmjautājumu risināšanu. Ir izveidota, un notiek pirmie testēšanas darbi mācību pārvaldības sistēmā (detalizētāks apraksts pieejams šī ziņojuma I daļas 2.sadaļā “Uzlabot publisko iestāžu un ieinteresēto personu institucionālās spējas un efektīvu valsts pārvaldi”). Lai izstrādātu un aprobētu publisko pakalpojumu sniegšanas procesu pārveides metodoloģiju, nodrošinot ātrāku un efektīvāku publisko pakalpojumu sniegšanu, samazinot valsts pārvaldes izmaksas un administratīvo slogu, kā arī radot priekšnosacījumus pakalpojumu digitalizācijas straujākai attīstībai, t.sk. ar mērķi nodrošināt izsvērtu procesu analīzi, pirms tiek veiktas ESI fondu (vai citu finanšu avotu) investīcijas digitālos risinājumos, 2018. gadā uzsākts projekts “Publisko pakalpojumu pārveides metodoloģijas izstrāde un aprobācija”, kura ietvaros līdz 2018.gada beigām noslēgti sadarbības līgumi, veikts iepirkums, kā arī notiek konsultantu darbs pie izpētes un plānošanas. 2019. gadā tiks uzsākts darbs pie metodoloģijas izstrādes un aprobācijas, tiks īstenoti pieci pilotprojekti vairākās valsts iestādēs, lai uzlabotu publisko pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem. Tāpat tiks izstrādāti pieci pārveidošanas plāni par tiešās valsts pārvaldes iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem uzņēmējdarbības, nodarbinātības un sociālās aizsardzības jomā. Tādējādi pakalpojuma saņēmējiem būs īsāks gaidīšanas laiks rindā, ātrāka pakalpojumu rezultātu saņemšana, retāk jāapmeklē iestāde. Projekta ietvaros 32 stundu apjomā par pakalpojumu pārveidi atbilstoši lietotāju orientētai pieejai apmācīti 24 minēto iestāžu nodarbinātie. Savukārt 2020. gadā plānots turpināt darbu pie vadlīniju un rokasgrāmatas izstrādes.

[1] <https://ej.uz/NRP2019>

[2] Nacionālā atīstības plāna 2014.-2020. gadam un Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam īstenošanas uzraudzības ziņojums, 2017, https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAPvidp_zinojums%2021112017_0.docx

[3] Ministru kabineta 2019. gada 23.aprīļa sēdes protokollēmums Nr.21 23.§ “Informatīvais ziņojums “Par Kohēzijas politikas Eiropas Savienības fondu investīciju aktualitātēm līdz 2018. gada 31. decembrim un 2019. gada februāra ikmēneša operatīvā informācija””

[4] CSP dati, <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/ekonomika/razotaju-cenas/tabulas/rcg060/buvniecibas-izmaksu-indeksi-pa-resursu-veidiem>

[5] Country Report Latvia, 2019, https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-reports_en

[6] Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra direktīvā Nr.2012/27/ES “Par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK”

[7] <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/socialie-procesi/nodarbinatiba/meklet-tema/2583-bezdarbs-2018-gada>

[8] PADOMES IETEIKUMS (2016. gada 12. jūlijs) par Latvijas 2016. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Latvijas 2016. gada stabilitātes programmu. [http://eur-lex.EURpa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H0818\(20\)&from=EN](http://eur-lex.EURpa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H0818(20)&from=EN)

[9] MK 07.08.2017. rīkojums Nr. 394 “Par konceptuālo ziņojumu “Par veselības aprūpes sistēmas reform” 161. punkts

[10] PADOMES IETEIKUMS (2018. gada 23.maijs) par Latvijas 2018. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Latvijas 2018. gada stabilitātes programmu <https://eur-lex.EURpa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52018D0413>

[11] Turpat.

2. PROGRESS SAVIENĪBAS GUDRAS, ILGTSPĒJĪGAS UN INTEGRĒJOŠAS IZAUGSMES STRATĒGIJAS, KĀ ARĪ KONKRĒTU FONDU PAMATUZDEVUMU SASNIEGŠANĀ, IZMANTOJOT ESI FONDU IEGULDĪJUMU ATLASĪTO TEMATISKO MĒRĶU SASNIEGŠANĀ, JO ĪPAŠI ATTIECĪBĀ UZ STARPPOSMA MĒRĶIEM, KAS NOTEIKTI DARBĪBAS REZULTĀTU SATVARĀ KATRAI PROGRAMMAI, UN ATBALSTU, KAS IZMANTOTS KLIMATA PĀRMAIŅU MĒRĶIEM (REGULAS (ES) NR. 1303/2013 52. PANTA 2. PUNKTA B) APAKŠPUNKTS)

Uz 2018. gada 31. decembri stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanai ESI fondu ietvaros no 2014. līdz 2020. gadam plānots novirzīt finansējumu 3 074,8 milj. euro apmērā (detalizētāka

informācija Gada īstenošanas ziņojumā par DP ieviešanu 2018. gadā). Salīdzinot ar situāciju brīdī, kad tika apstiprināts PL, tas būtiski nav mainījies.

ESI fondu ieguldījumu stratēģija balstīta uz stratēģijas “Latvija 2030”, NRP un NAP 2020 minētajiem attīstības virzieniem, noteiktajām vajadzībām un izaicinājumiem, t.sk. ņemot vērā ESSBJR noteikto. Informācija par PL progresu tematisko mērķu (TM) griezumā ir sniegta par periodu uz 2018. gada 31. decembri, ņemot vērā aktuālākos pieejamos datus.

Par stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanas progresu sagatavots un MK iesniegts astotais progresa ziņojums [1]. 2017. gadā sagatavots NAP 2020 un stratēģijas “Latvija 2030” īstenošanas uzraudzības ziņojums [2]. Ziņojumā vērtēta augstākā līmeņa attīstības plānošanas dokumentu aktualitāte un nozīme, progress saistībā ar NAP 2020 mērķu un uzdevumu īstenošanu, analizēti NAP 2020 īstenošanas gaitu ietekmējošie faktori un sniegts Latvijas konkurētspējas novērtējums, iezīmējot iespējamās prioritātes un izšķiršanās nākotnei, tostarp kontekstā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķiem, lai nodrošinātu sekmīgu un līdzsvarotu valsts attīstību. Ziņojumā identificētas gan jomas, kurās vērojams progress un virzība uz augstākā līmeņa attīstības plānošanas dokumentos noteikto mērķu sasniegšanu, gan arī vājās vietas, kam pastiprināti pievēršama uzmanība turpmākajā NAP 2020 darbības periodā, lai līdzsvarotu izaugsmi un sekmētu Latvijas ilgtspējīgu attīstību.

No 2014. gada līdz 2016. gada 31. decembrim valsts attīstībā un iedzīvotāju labklājības celšanā, īstenojot NAP 2020 mērķus, ieguldīts apmēram 1,47 mljrd. *euro* no valsts budžeta, t.i. aptuveni 73 % no kopējā līdz 2020. gadam plānotā finansējuma apmēra.

Detalizētāka informācija par kohēzijas politikas (KP) fondu snieguma ietvara (SI) mērķu ieviešanas progresu ir pieejama Gada īstenošanas ziņojumā par DP ieviešanu 2018. gadā, savukārt par Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) SI mērķu ieviešanas progresa informācija pieejama Lauku attīstības programmas 2014. - 2020. gadam gada īstenošanas ziņojumā (LAP 2014-2020 GZ) un par Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) SI mērķu ieviešanas progresu informācija atspoguļota Gada īstenošanas ziņojumā par EJZF (ZRP GZ).

[1] <https://ej.uz/NRP2019>

[2] Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020. gadam un Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam īstenošanas uzraudzības ziņojums, 2017, https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAPvidp_zinojums%2021112017_0.docx

Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas

TM ieguldījumi saistīti ar ES Padomes 2013.–2016. gada ieteikumiem Latvijai un sniedz būtisku atbalstu 2015. gadā uzsākto strukturālo reformu nodrošināšanā, kā arī ieguldījumu zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju nozares efektīvākai pārvaldībai, zinātnes izcilības un pētniecības un inovāciju kapacitātes veicināšanai.

Saskaņā ar *European Innovation Scoreboard 2018* novērtējumu Latvija saglabājusi nemainīgu pozīciju un ierindojas 24.vietā starp 28 pētījumā iekļautām ES dalībvalstīm, saglabājot pozīciju grupā vidējie inovatori (50-90 % no ES vidējā līmeņa). Pēdējo desmit gadu laikā Latvijas ieguldījumi P&A jomā ir svārstījušies robežās no 0,44 līdz 0,70 % no IKP (skat. 1. pielikumu “Latvijas zinātnes finansējums, salīdzinot ar ES vidējiem rādītājiem”). Kopējie izdevumi P&A 2017. gadā bija 137,9 milj. *euro*, kas veido 0,51 % no IKP (salīdzinoši 0,44 % 2016. gadā). Tas ir ievērojami mazāk nekā 2017. gadā sākotnēji bija plānots (1,1 % no IKP). Kopējo pieaugumu pret 2016. gadu noteica atjaunināts ESI fondu finansējums (skat. 2. pielikumu “Latvijas P&A finansējuma struktūras dinamika pēc finansējuma avota”). Ieguldījumu apmērs P&A ir nepietiekams, tādējādi iezīmējoties nopietnam riskam nerasniegt plānoto mērķi 2020. gadā, par ko 2018. gada februārī ar pirmo RIS3 monitoringa ziņojumu ir informēta arī valdība [1]. Investīcijas intelektuālā īpašuma aktīvos gandrīz nemainījās, jau vairākus gadus saglabājoties vidēji 1,6 % no IKP līmenī, salīdzinot ar ES vidējo – 3.2 % no IKP [2].

Pirmajā RIS3 monitoringa ziņojumā [3] secināts, ka ir pabeigtas strukturālās reformas, veicot valsts budžeta finansēto zinātnisko institūciju konsolidāciju un samazinot to kopējo skaitu no 40 līdz 21, mainīti zinātnes bāzes finansējuma piešķiršanas nosacījumi, finansējot tikai

starptautiski konkurētspējīgas zinātniskās institūcijas, tostarp ar finansējuma aprēķina formulu stimulējot pētniecības kvalitāti un ārējā finansējuma piesaisti. Tomēr, īstenojot atbalsta pasākumus, vērojama nepietiekama privātā sektora iesaiste, kas kavē RIS3 un ESI fondu investīciju programmās plānoto mērķu un rezultatīvo rādītāju sasniegšanu.

Kopš 2018. gada ESI fondu atbalsta ietvaros ir uzsākta fokusēta katras RIS3 specializācijas jomas ekosistēmas koordinēšana un starptautisko interešu pārstāvniecības nodrošināšana Apvārsnis 2020 programkomitejās, 2018. gadā pilnveidota RIS3 monitoringa sistēmas metodoloģiskā pieeja, veikti pasākumi nacionālās statistikas datu kvalitātes uzlabošanai (valsts kapitālsabiedrību, jaunuzņēmumu grupā). Visām valsts kapitālsabiedrībām noteikts pienākums vidēja termiņa stratēģijās paredzēt investīcijas P&A [4]. Lai stimulētu mērķtiecīgu privāto investīciju pieaugumu zinātnisko institūciju un komersantu sadarbības P&A projektu īstenošanā, pārskatīti pētniecības atbalsta programmu atlases un ieviešanas nosacījumi.

Reaģējot uz EK ekspertu 2017. gadā veiktajā Latvijas zinātnes finansēšanas sistēmas izvērtējumā [5] izteiktajām rekomendācijām, lai ciešāk sasaistītu pastāvošo zinātnes un inovāciju politikas pārvaldības modeli ar nacionālajām vajadzībām un sekmētu turpmāku valsts budžeta finansējuma pieaugumu, līdz šim veikti šādi pasākumi: 2018. gada jūnijā spēkā stājās grozījumi *Zinātniskās darbības likumā*, paredzot iespēju nozaru ministriņām finansēt savas valsts pētījumu programmas valsts prioritārajās nozarēs. 2018. gadā uzsākta valsts pētījumu programma enerģētikas jomā. Savas valsts pētījumu programmas plāno izstrādāt vēl 9 nozaru ministrijas; augstākās izglītības iestāžu pārvaldības modernizācijai tiek veiktas investīcijas ESI fondu atbalsta programmā “Nodrošināt labāku pārvaldību augstākās izglītības institūcijās”; 2018. gadā tika izstrādāti jauni ieviešanas nosacījumi valsts budžeta P&A investīciju programmām, nodrošinot, ka projektu pieteikumus fundamentālo un lietišķo pētījumu un valsts pētījumu programmās vērtē neatkarīgi ārvalstu eksperti. Sākot ar 2018. gadu ir palielināts finansējums fundamentālo un lietišķo pētījumu projektiem no 4,4 milj. *euro* gadā līdz 9,5 milj. *euro* gadā.

Detalizētāka situācijas analīze par veiktajiem uzlabojumiem tiks iekļauta otrajā RIS3 monitoringa ziņojumā, ko plānots iesniegt valdībā apstiprināšanai 2019. gada III ceturksnī. Katras RIS3 jomas analīzes ietvaros ir identificējamas konkrētas tematiskās nišas, kurās būtu turpmāk īpaši attīstāma P&A kompetence un kapacitāte (potenciālās stratēģiskās ekosistēmas). LAP 2014-2020 ietvaros 2017. gada vidū tika uzsākta pasākuma īstenošana sadarbības veicināšanai starp zinātniskajām institūcijām un lauksaimniecības, mežsaimniecības un pārtikas ražošanas uzņēmumiem, lai sekmētu jaunu, inovatīvu metožu un tehnoloģiju pielietošanu praksē. Finansējuma apguves progress šajā prioritātē līdz pārskata perioda beigām ir 2,3 % no plānotā, tomēr ir pārliecība par LAP 2014-2020 noteikto mērķu sasniegšanu.

[1] MK 2018. gada 27. februāra protokols Nr. 13, 46 § “ “Informatīvais ziņojums “Viedās specializācijas stratēģijas monitorings” 2. punkts

[2]EM; Latvijas ekonomikas attīstības pārskats, 2018 https://www.em.gov.lv/files/tautsaimniecibas_attistiba/leap/leap_2018.pdf

[3] MK 2018. gada 27. februāra protokols Nr. 13, 46 § “ “Informatīvais ziņojums “Viedās specializācijas stratēģijas monitorings”

[4] MK 2018. gada 3.aprīļa p/l Nr. 18, 23. § Informatīvais ziņojums "Efektīvas kapitāla atdeves mērķu noteikšana valsts kapitālsabiedrībās", 3. punkts

[5] <https://rio.jrc.ec.EURpa.eu/en/library/specific-support-latvia-final-report-%E2%80%93-latvian-research-funding-system>

Uzlabot informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) pieejamību, izmantošanu un kvalitāti

TM tiek īstenots, lai paplašinātu platjoslas pakalpojumu izvietojumu un sekmētu ātrgaitas tīklu attīstību, atbalstītu jauno tehnoloģiju un tīklu ieviešanu digitālās ekonomikas vajadzībām, kā arī stiprinātu IKT lietojumprogrammas e-pārvaldes, e-mācību, e-iekļaušanas, e-kultūras un e-veselības jomā. TM dod ieguldījumu stratēģijas “Eiropas 2020” iniciatīvas “Digitālā programma Eiropai” mērķa “nodrošināt, lai visiem ES iedzīvotājiem būtu iespēja abonēt interneta piekļuves pakalpojumus ar datu pārraides ātrumu ne mazāku par 30 Mbit/s un 50 % un vairāk ES mājsaimniecību abonētu interneta pieslēgumu ar ātrumu ne mazāku par 100 Mbit/s līdz 2020. gadam” sasniegšanā.

Valsts pārvaldes efektivitātes un produktivitātes celšanai kopš 2013. gada, kad tika saskaņota koncepcija par daļēji centralizēto IKT pārvaldības modeli valsts pārvaldē [1], veikta pakāpeniska IKT atbalsta funkciju centralizēšana nozaru ministriju līmenī, paredzot attīstīt IKT arhitektūras pārvaldības metodiku, lai tā aptvertu visus valsts pārvaldes IKT attīstības projektus, neatkarīgi no to finansējuma avota. Metodika konsekventi tiek īstenota attiecībā uz IKT ERAF ieguldījumiem.

Lai sekmētu jaunas pieejas izveidošanu iedzīvotāju saziņai ar valsts pārvaldi ar mērķi būt savstarpēji sasniegtiem, izveidota oficiālā elektroniskā adrese. Uzsākta nacionālās eID un eParaksta platformas modernizēšana, lai Latvijas iedzīvotājiem būtu pieejams drošs un moderns eID un eParaksta rīku komplekts, kas ietver eID un eParaksta rīkus gan viedkartēs (t.sk. eID kartēs), gan mobilajās ierīcēs, nodrošinot iespēju neierobežotu skaitu reižu bez maksas identificēties e-pakalpojumu saņemšanai un parakstīt elektroniskos dokumentus. 2019. gada sākumā plānots veikt nacionālās eID shēmas “priekšpaziņošana” saskaņā ar eIDAS regulas [2] prasībām.

Lai nodrošinātu valsts pārvaldes pakalpojumu pieejamību lielākam iedzīvotāju skaitam, t.sk. personām, kurām nav personas elektroniskās identifikācijas līdzekļi (piemēram, eID vai i-bankas karte), lai varētu pieteikt pakalpojumus elektroniski, izstrādāts tehnisks risinājums pakalpojumu digitālai pieteikšanai “pilnvarotais e-pakalpojums”.

Lai veicinātu uzņēmumu starptautisko konkurētspēju, t.sk. viedu un līdzsvarotu attīstību Latvijā, kopš 2017. gada darbojas Latvijas atvērto datu portāls (www.data.gov.lv) un apstiprināts datos balstītas sabiedrības rīcības plāns, kas paredz nodrošināt valsts iestāžu rīcībā esošos datus nodot sabiedrības rīcībā, lai tiktu radīti inovatīvi un konkurētspējīgi digitālie risinājumi. Rezultātā Latvija ir pakāpusies uz 12. vietu Eiropas datu portāla atvērto datu atkalizmantošanas indeksā, nodrošinot pozīciju to valstu grupā, kas strauji sasniegušas progresu atvērto datu jomā, kā arī apsteidzot ES vidējo rādītāju. Papildus ir ieviests “vienas pieturas aģentūras” princips, kas nodrošina pakalpojumus vienuviet un sniedz iespēju iedzīvotājiem gūt pieejamākus valsts pārvaldes pakalpojumus pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai. Izveidota mašintulkošanas platforma (www.hugo.lv), kas tiks integrēta vairāk nekā 200 valsts pārvaldes interneta vietnēs un kas apliecina mākslīgā intelekta potenciālu un IKT rīku iespējas ievērojami optimizēt izmaksas (šajā gadījumā – tulkošanas); drošas piegādes platforma (oficiālā e-adrese), kas ļauj organizēt drošu un atbilstošu normatīvajām prasībām oficiālu saziņu elektroniskajā vidē datu portāli, platformas u.tml.), lai veicinātu IKT infrastruktūras koplietošanu un atkalizmantošanu, t.sk. Valsts pārvaldes pakalpojumu portālā latvija.lv, Valsts un pašvaldību iestāžu tīmekļvietņu vienotajā platformā u.c., kā arī pilnveidota anonimizēto tiesu nolēmumu datubāze un izstrādāta EMUS.

Jāturpina pilnveidot valsts pārvaldes procesus, izstrādāt un uzlabot informācijas sistēmas, kā arī samazināt administratīvo slogu iedzīvotājiem un uzņēmējiem, t.sk. izstrādājot uz lietotājiem orientētus “gudros” e-pakalpojumus “C2G”, “B2G” sadarbībai, un attīstīt digitālās prasmes, paaugstinot IKT iespēju izmantošanu, t.sk. atbalstīt aktivitātes, kas veicina sabiedrības informēšanu, izglītošanu un iesaisti visās jomās un visās vecuma grupās. Tāpat jāturpina iesākto platjoslas pakalpojumu un sakaru infrastruktūras jomā, kurā ir salīdzinoši lēnāks progress, kas skaidrojams ar ieilgušām iepirkumu procedūrām un iedzīvotāju skaita samazināšanos, ņemot vērā sasniedzamo rādītāju noteikšanu pēc iedzīvotāju skaita. Tiek veikts izvērtējums par veiktajiem ieguldījumiem platjoslu infrastruktūrā, no kura rezultātiem būs iespējams secināt, vai ir nepieciešamas izmaiņas investīciju politikā, ņemot vērā nozares prioritātes.

[1] Koncepcija “Valsts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārvaldības organizatoriskais modelis”. <http://polsis.mk.gov.lv/api/file/file50114.doc>

[2] EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) Nr. 910/2014 (2014. gada 23. jūlijs) par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū un ar ko atceļ Direktīvu 1999/93/EK

Uzlabot mazo un vidējo komersantu (MVK), kā arī lauksaimniecības nozares (attiecībā uz ELFLA) un zvejniecības un akvakultūras nozares (attiecībā uz EJZF) konkurētspēju

Ieguldījumi TM ietvaros tiek veikti atbilstoši Nacionālajās industriālajās pamatnostādņēs 2014.–2020. gadam noteiktajiem rīcības virzieniem (industriālo zonu attīstība, finanšu pieejamības veicināšana, inovāciju kapacitātes paaugstināšana, eksporta veicināšana, energoresursu izmaksu samazināšana, darbaspēka pieejamība un tautsaimniecības attīstības vajadzībām atbilstošs izglītības piedāvājums) un ir vērsti uz produktivitātes pieauguma, apstrādes rūpniecības īpatsvara iekšzemes kopproduktā pieauguma un pētniecības un attīstības ieguldījumu veicināšanu [1]. Mērķis ir ekonomikas transformācija uz zinātnes un tehnoloģiju virzītu izaugsmi un zināšanām balstītu spēju attīstību.

Joprojām vērojams ļoti augsts MVK pieprasījums pēc grantu programmām industriālo zonu attīstībai, eksporta veicināšanai un jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā, kur pieprasījums vairākkārtīgi pārsniedz pieejamo finansējumu. Arī turpmāk prognozējams, ka būtiskākās investīciju vajadzības MVK konkurētspējas stiprināšanai būs investīcijas pamatlīdzekļos jaunu produktu, pakalpojumu, procesu izstrādei vai esošo uzlabošanai, inovatīvu, energoefektīvu un citu, t.sk. digitālo tehnoloģiju, ieviešanai, MVK P&A spēju stiprināšanai, dalībai starpnozaru sadarbības platformās. Tāpat jāmin arī pastāvīgais pieprasījums pēc publiskās uzņēmējdarbības infrastruktūras uzlabošanas.

Finanšu instrumentu jomā, balstoties uz aktualizēto tirgus nepilnību ex ante izvērtējumu finanšu pieejamības jomā [2], precizētas finanšu instrumentu investīciju stratēģijas [3]. Lai nodrošinātu efektīvu pieejamo līdzekļu izvietojumu atbalsta pasākumos, tika mainīts ERAF īpatsvars mikrokreditēšanā un aizdevumos biznesa uzsācējiem, akcelerācijas fondos, sēklas, sākuma un izaugsmes kapitāla fondos, to aizvietojot ar iepriekšējo periodu atmaksām. 2018.gadā tika veikta ERAF finansējuma pārdale 25 milj. *euro* vērtībā no finanšu instrumentu programmām ar mērķi īstenot 3.1.1.5. pasākuma “Atbalsts ieguldījumiem ražošanas telpu un infrastruktūras izveidei vai rekonstrukcijai” otro kārtu.

Būtisks MVU izaugsmes pīlārs ir jaunuzņēmumu ekosistēma Latvijā, kas attīstās un pieaug tās ekonomiskais ieguvums: jaunuzņēmumu skaits, radītās darbvietas, piesaistītais investīciju apjoms (no 2012. gada piesaistījuši investīcijas vairāk nekā 260 milj. *euro* apjomā). Vairums jaunuzņēmumu (aptuveni 45 %) darbojas IKT jomā (programmēšana, IKT pakalpojumi, datu apstrāde, mākslīgais intelekts un lielle dati) un 21 % apstrādes rūpniecībā (bezpilota lidaparātu ražošana, elektronika, 3D materiālu drukāšana, viedo pārklājumu materiālu ražošana). Jaunuzņēmumiem Latvijā pieejams plašs atbalsta instrumentu klāsts, sākot no jaunuzņēmumu dibinātājiem pieejamajām jaunuzņēmumu vīzām, atbalsta nodokļu atvieglojumu veidā un augsti kvalificētu darbinieku piesaistei Jaunuzņēmumu likuma ietvaros līdz atbalstam dalībai starptautiskās nozares konferencēs. No 2018. gada februāra sākusi darboties Latvijas jaunuzņēmumu pārstāvniecība Sanfrancisko. Būtiska loma jomas izaugsmē 2019. gadā būs pieejamajām investīcijām riska kapitāla formā.

Lai mazinātu reģionālās attīstības atšķirības, svarīgi nodrošināt sistemātisku un ilgtermiņa atbalstu vājāk attīstītajiem reģioniem. No 2012. gada Latgales rīcības plāna ietvaros izveidota Latgales speciālā ekonomiskā zona, kurā uzņēmēji var saņemt valsts atbalstu, t.sk. uzņēmuma ienākuma nodokļa un nekustamā īpašuma nodokļu atlaides, kopumā līdz pat 80 %. 2018. gadā MK apstiprināts Rīcības plāns Latgales reģiona ekonomiskajai izaugsmei 2018. – 2021. gadam [4], kas ietver plašākus un pieejamākus atbalsta mehānismus Latgales speciālajā ekonomiskajā zonā, t.sk. izveidots uzņēmējdarbības centrs, kas sniedz konsultatīvo atbalstu esošiem un potenciāliem uzņēmējiem.

Nacionālajā regulējumā ietverti atbalsta mehānismi – iespēja samazināt nomas maksu, ja neapbūvēts zemesgabals tiek iznomāts ražošanas objekta būvniecībai.

LAP 2014-2020 ietvaros ir sniegts atbalsts ieguldījumiem materiālajos aktīvos, lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstībai, ražotāju grupu un organizāciju izveidei, kā arī dabas katastrofās un katastrofālos notikumos cietušā lauksaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošanai. ELFLA ietvaros ir apgūts finansējums 51,5 % no paredzētā apjoma, līdz ar to nepastāv riski LAP 2014-2020 noteikto mērķu izpildei.

Lai uzlabotu zivsaimniecības uzņēmumu konkurētspēju un veicinātu bruto pievienotās vērtības kāpumu zivsaimniecībā, ZRP ietvaros tiek īstenoti 11 pasākumi, pārskata periodā piesaistot publisko finansējumu 53 % apmērā no pasākumos pieejamā publiskā finansējuma.

[1] [Atbilstoši Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu plāna 2019. -2022.gadam 4.12. sadaļai "Inovācijas veicināšana"](#)

[2] [https://www.em.gov.lv/files/es_fondi/EM_Tirgus_nepilnibu_izvertejums_\(MGA\)_31032015.pdf](https://www.em.gov.lv/files/es_fondi/EM_Tirgus_nepilnibu_izvertejums_(MGA)_31032015.pdf)

[3] https://www.em.gov.lv/lv/es_fondi/publiskojava_informacija_saskana_ar_sasitosajiem_normativajiem_aktiem

[4] MK 2018.gada 19.septembra rīkojums Nr.447 "Par Rīcības plānu Latgales reģiona ekonomiskajai izaugsmei 2018.-2021.gadam"

Atbalstīt pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs

TM ietvaros plānoto pasākumu īstenošana veikta saskaņā ar Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģiju 2030 (enerģētikas stratēģija "Latvija 2030") – konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai un virzīta uz sabalansētām ekonomiskajām un sociālajām interesēm, uz tirgus principiem balstītu atbilstošu enerģētikas politiku. Pieejamās investīcijas sniegušas būtisku ieguldījumu vairāku enerģētikas stratēģijā "Latvija 2030" noteikto rīcības virzienu īstenošanā, veicinot arī stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu izpildi.

Nepieciešamo pasākumu īstenošana veicama prioritārā secībā, primāri tos veicot nozarēs ar lielāko enerģijas patēriņu un siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju apjomu, kas nav iekļauts ES Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā (ne-ETS). Latvijā ne-ETS SEG emisiju īpatsvars ir vairāk nekā 80 % no kopējām SEG emisijām.

Lai veicinātu SEG emisiju, AER un energoefektivitātes mērķu sasniegšanu, Energoefektivitātes likums paredz pienākumu lielajiem uzņēmumiem un lielajiem elektroenerģijas patērētājiem veikt regulāru energoaudītu vai ieviest sertificētu energopārvaldības sistēmu vai vides pārvaldības sistēmu ar papildinājumu, kas nodrošina nepārtrauktu enerģijas patēriņa kontroli un samazināšanu. Lielajiem uzņēmumiem un lielajiem elektroenerģijas patērētājiem jāievieš vismaz trīs energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi ar vislielāko novērtēto enerģijas ietaupījumu vai ekonomisko atdevi. Likums nosaka, ka energopārvaldības sistēmas jāievieš arī republikas nozīmes pilsētām, novadu pašvaldībām ar augstu attīstības indeksu, kā arī valsts iestādēm, kurām pieder lielas ēku platības.

2018.gadā informatīvās kampaņas "Dzīvo siltāk" ietvaros īstenots reģionālo semināru cikls par ESI fondu piesaistes iespējām daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes pasākumu paaugstināšanai un ēku renovācijas ieguvumiem, kā arī semināri "Uzņēmumu energoefektivitāte. Prasības un finansējums" un semināri par būvniecības kvalitāti u.c. pasākumi.

Ekonomikas ministrija (EM) un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera parakstījusi memorandu par sadarbību energoefektivitātes veicināšanas jomā, lai efektīvāk pārvaldītu un izmantotu pieejamos resursus, nodrošinot uzņēmumu konkurētspēju, kā arī vides un sociālās atbildības veicināšanu.

Latvijas nacionālais mērķis ir ierobežot vai stabilizēt valsts kopējās SEG emisijas, lai 2020. gadā tās nepārsniegtu 12,16 Mt CO₂ ekvivalenta.

SEG un amonjaka emisiju samazināšanas veicināšanai un CO₂ piesaistei, LAP 2014-2020 ietvaros tiek īstenoti atbalsta pasākumi ieguldījumiem materiālajos aktīvos (lauku saimniecībās un pārstrādē).

Turpinās nacionālā mērķa "Energoefektivitāte (bruto iekšzemes enerģijas patēriņš) – primārās enerģijas ietaupījums 2020. gadā – 0,670 Mtoe" īstenošana. Energoefektivitātes pasākumu īstenošanai daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkās, pašvaldību, valsts iestāžu, kā arī rūpniecības nozares ēkās ir būtiska nozīme iekšzemes enerģijas patēriņa samazinājumā. Primārās enerģijas

patēriņa tendence atbilst 2020. gadam izvirzītā mērķa (0,670 Mtoe ietaupījums) sasniegšanai. Minētie energoefektivitātes atbalsta pasākumi un energoefektivitātes veicināšana un AER izmantošana centralizētajā siltumapgādē veicinās mērķa sasniegšanu. Turpmāka informatīvo pasākumu īstenošana un Energoefektivitātes likuma ievērošana veicinās investīciju ieviešanu pārejai uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni.

Turpinās nacionālā mērķa “Atjaunojamās enerģijas īpatsvars bruto enerģijas galapatēriņā – līdz 40 %” īstenošana. Ņemot vērā esošo un plānoto energoefektivitātes pasākumu ietekmi uz kopējo enerģijas bruto galapatēriņu, kā arī citus atbalsta pasākumus atjaunojamās enerģijas (AE) patēriņa veicināšanai, sagaidāms, ka izvirzīto AE īpatsvara mērķi 2020. gadā izdosies sasniegt. Savukārt Latvijai noteiktais mērķis transportā (10 %) ir izpildīts tikai par 25,4 % un 2017. gadā sasniedza 2,54 %. Neīstenojot papildu pasākumus, AE īpatsvaram transportā līdz 2020. gadam nav pamata palielināties, tādējādi nesasniedzot AE mērķi transportā. ESI fondu ietvaros sniegtais atbalsts transporta sektorā (elektromobiļu infrastruktūras izveide, jaunu un pārbūvētu videi draudzīgu sabiedrisko transportlīdzekļu iegāde) veicina nelielu daļu no Latvijai noteiktā mērķa sasniegšanu. Vienlaikus TM ietvaros veicināta videi draudzīga sabiedriskā transporta izmantošana – sabiedriskā transporta pasažieru skaits 2017. gada beigās bija 85,15 milj. pasažieru gadā (CSP dati par 2018. gadu vēl nav pieejami).

DP ietvaros plānoto pasākumu, kas atbalsta nacionālo energoefektivitātes mērķu sasniegšanu, īstenošana vēl turpinās, attiecīgi pirmos indikatīvos sasniegtos rādītājus un to ietekmi uz nacionālo mērķu sasniegšanu būs iespējams analizēt ne ātrāk kā 2020. gada sākumā.

Lai veicinātu klimata pārmaiņu politikas turpmāku attīstību, 2018. gadā sagatavota “Stratēģija Latvijas oglekļa mazietilpīgai attīstībai līdz 2050. gadam” (Stratēģija) [1], kuru plānots apstiprināt 2019. gadā. Stratēģijas mērķis ir līdz 2050. gadam samazināt Latvijas tautsaimniecības radītās SEG emisijas par vismaz 80 %, salīdzinot ar 1990. gadu, un palielināt oglekļa piesaisti, pilnībā nosedzot Latvijas antropogēno SEG emisiju apjomu un sasniedzot oglekļa neitralitāti. Stratēģija tiek pilnveidota atbilstoši Parīzes nolīguma prasībām un EK 2018. gada 28. novembra paziņojumam “Tīru planētu visiem! Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku”. Stratēģija aptver dažādas tautsaimniecības jomas un sektorus, tostarp enerģētiku, transportu, zemes apsaimniekošanu, patēriņu, tehnoloģijas, pētniecību un inovācijas.

Uzsākta ilgtermiņa enerģētikas un klimata politikas plānošanas dokumenta “Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030. gadam” (NEKP) izstrāde, nosakot Latvijas valsts enerģētikas un klimata politikas pamatprincipus, mērķi un rīcības virzienus turpmākajiem desmit gadiem. NEKP ietvaros aptverti pasākumi ne tikai enerģētikas, bet arī transporta, lauksaimniecības, rūpniecisko procesu, atkritumu apsaimniekošanas, mežsaimniecības u.c. sektoros. NEKP arī nodrošinās Latvijas tautsaimniecības un sabiedrības virzību uz oglekļa mazietilpīgu attīstību, t.i. SEG emisiju tālāku samazināšanu un oglekļa dioksīda piesaistes noturēšanu ilgtermiņā.

Latvija atbalstījusi deklarāciju “Klimats Eiropas nākotnei”, tādējādi paužot atbalstu ES ambiciozajai ilgtermiņa stratēģijas pieņemšanai noteikt SEG emisiju neto nulles līmenis (klimatneitralitāti) vēlākais līdz 2050. gadam.

[1] Informatīvais ziņojums “Stratēģija Latvijas oglekļa mazietilpīgai attīstībai līdz 2050. gadam”, http://tap.mk.gov.lv/doc/2018_08/VARAMInf_280818_OMA.882.DOCX

Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un pārvaldību

Izstrādāts plāna projekts “Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030.gadam”, kuru plānots apstiprināt 2019. gadā. Tā virsmērķis ir mazināt Latvijas cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību pret klimata pārmaiņu ietekmēm un veicināt klimata pārmaiņu radīto iespēju izmantošanu.

Uzsāktie pret plūdu aizsardzības un krasta erozijas novēršanas projekti ir efektīvs instruments plūdu riska radītā apdraudējuma samazināšanai. Projektos paredzētās darbības ir dažāda rakstura, kas piemērotas katras teritorijas vajadzībām un plūdu izraisošā iemesla ietekmes mazināšanai. Tādējādi tiek veicināta arī kopumā klimata ziņā noturīga ekonomika, plūdu gadījumā aizsargājot ekonomiskās darbības veicējus un nodrošināt pakalpojumu nepārtrauktību. Kopumā plānots nodrošināt, ka vairāk kā 200 000 iedzīvotājiem tiks mazināti applūšanas draudi. Jau šobrīd ir nodrošināta 28 387 iedzīvotāju aizsardzība no plūdu apdraudējuma vairākās pilsētās, vienlaikus novēršot applūšanas risku 15 objektiem, tādējādi samazinot draudus potenciālā piesārņojuma novadīšanai vidē un apdraudējumu iespējas biotopiem un sugām, kā arī aizsargājamām teritorijām.

Lai veicinātu pielāgošanos klimata pārmaiņām, saglabātu un aizsargātu ekosistēmas, kas saistītas ar lauksaimniecību un mežsaimniecību, kā arī uzlabotu resursu izmantošanas efektivitāti, LAP 2014-2020 ietvaros tiek īstenoti atbalsta pasākumi meža platību paplašināšanai un mežu dzīvotspējas uzlabošanai, kā arī agrovīdes un klimata uzlabošanai, bioloģiskās lauksaimniecības attīstībai, kur pārskata periodā izmaksas jau veiktas 79,5 % no plānotā ES finansējuma, kas liecina par ļoti labu progresu.

Saglabāt un aizsargāt vidi un uzlabot resursu izmantošanas efektivitāti

Atkritumu apsaimniekošanas jomā ESI fondu investīcijas ieguldītas ar mērķi pilnveidot dalītās atkritumu savākšanas sistēmu, atkritumu pārdali un reģenerāciju. Organizēti arī informatīvie pasākumi sabiedrības izglītošanai un atkritumu šķirošanas veicināšanai. Latvija mērķtiecīgi tuvojas Direktīvas 2008/98/EK [1] prasību izpildei. Nacionālā līmenī uzlabota normatīvā bāze, kas efektīvzēs atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbību, tuvojoties noteiktajiem atkritumu saimniecības mērķiem [2] un balstās uz atkritumu apsaimniekošanas hierarhiju. ESI fondu intervence nodrošinājusi papildu infrastruktūras izveidi, attīstot vairāku hierarhijas līmeņu izpildi. Virzībai uz izaicinošā mērķa sasniegšanu – 2035. gadā apglabāt tikai 10 % no gadā radītā daudzuma – palīdzēs ne tikai pilnveidotā atkritumu dalītās savākšanas sistēma, izveidotās bioloģiski noārdāmu un sadzīves atkritumu pārstrādes iekārtu darbība, bet arī reģionālas nozīmes atkritumu reģenerācijas ar enerģijas atguvi iekārta. 2018. gadā saņemts Agrīnās brīdināšanas ziņojums par risku nesasniegt Direktīvā 2008/98/EK noteiktos mērķus atkritumu pārstrādei, tomēr liela daļa rekomendēto darbību jau tiek īstenotas.

Izmaiņas notikušas **ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstības jomā**. Pateicoties nacionālās normatīvās bāzes pilnveidošanai un ESI fondu intervencei, jau vairāk kā 2000 iedzīvotāju sākuši izmantot centralizēto notekūdeņu savākšanas sistēmu. Arvien vairāk pašvaldību izstrādā saistošos noteikumus, iedzīvotājiem palīdzot arī finansiāli izveidot pieslēgumus. Apstiprināti normatīvie akti, kas regulē decentralizēto kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanu. Vides statistikas dati liecina, ka ik gadu samazinās slāpekļa un fosfora emisijas ūdens vidē. Tomēr jāņem vērā EK viedoklis, ka ne visas Latvijas aglomerācijas atbilst Direktīvas 91/271/EEK [3] prasībām, jo daļa pārmērīgi izmanto decentralizētās kanalizācijas sistēmas. Vienlaikus aktualizējies jautājums par neattīrītu notekūdeņu nonākšanu vidē novecojušu notekūdeņu savākšanas tīklu un notekūdeņu attīrīšanas, dūņu apsaimniekošanas un pārstrādes infrastruktūras trūkuma dēļ.

Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ekosistēmu aizsardzības jomā tiek izstrādāti gan dabas aizsardzības plāni, gan veiktas investīcijas antropogēnās slodzes samazināšanai Natura 2000 teritorijās. Lai apzinātu ES nozīmes aizsargājamo biotopu izplatību un secinātu par biotopu labvēlīga aizsardzības statusa tendencēm un noteiktu prioritāri veicamās rīcības bioloģiskās daudzveidības uzlabošanā, tiek īstenots **biotopu kartēšanas projekts**. Pirmie kartēšanas rezultāti norāda uz vairāku īpaši vērtīgu biotopu platību iespējamu samazināšanos, prasot visaptverošu rīcību situācijas uzlabošanai. Atklātas arī līdz šim ļoti reti sastopamas un jaunas sugas.

Uzlabojumi veikti **vides monitoringa sistēmas attīstības jomā**, palielinot iegūto datu apjomu un kvalitāti par vides stāvokli un resursiem, uzlabojot vides monitoringa apjomu un kvalitāti gaisa/klimata, ūdens, zemes un bioloģiskās daudzveidības programmās, uzlabojot arī vides monitoringa tehnisko nodrošinājumu. Veicināta INSPIRE direktīvas [4] izpilde par sabiedrībai pieejamiem un atkalizmantojamiem datiem par vides stāvokļa izmaiņām, uzlabojot datu apstrādi un uzlabošanu. Attīstot nacionālas nozīmes vides informācijas centrus, tiek veicināta sabiedrības izpratne par vides aizsardzību, resursu efektivitāti un ilgtspējīgu attīstību.

Vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas rezultātā Inčukalna sērskābā gudrona abu dīķu teritorijas sagatavotas turpmākajiem darbiem - uzsākta no Dienvidu dīķa izsmeltā un pēc tam neitralizētā gudrona utilizēšana, savukārt Ziemeļu dīķī piesārņoto ūdeņu atsūknēšana un attīrīšana. Panākts būtisks darbu progress, lai līdz 2023. gadam tiktu attīrīti 2,5 ha teritorijas un tajā varētu veikt saimniecisko darbību.

Lai saglabātu un aizsargātu vidi un uzlabotu resursu izmantošanas efektivitāti, ZRP ietvaros tiek īstenoti septiņi pasākumi, pārskata periodā piesaistot kopumā 48 % no pasākumos pieejamā publiskā finansējuma. EJZF finansējums ES līmenī nodalītu aplokšņu veidā tiek izmantots arī valsts pārvaldes atsevišķu funkciju nodrošināšanai zvejas kontroles, zivsaimniecības datu vākšanas, kā arī integrētās jūrlietu politikas mērķu sasniegšanai.

Lai saglabātu, aizsargātu un attīstītu kultūras un dabas mantojuma teritorijas un objektus, saskaņā ar pašvaldību attīstības programmām tiek īstenoti 10 sadarbības projekti 56 kultūras un dabas mantojuma objektos, attīstot 99 pakalpojumus. Investīcijas 13 kultūras un dabas mantojuma objektos, attīstot 23 pakalpojumus, plānotas arī integrēto teritoriālo investīciju ietvaros.

Lai palielinātu piesaistīto privāto apjomu Rīgas pilsētā, īstenoti atbalsta pasākumi **Rīgas pilsētas revitalizācijai**, identificējot tos maza mēroga sabiedriskos, kultūras un sporta infrastruktūras objektus, kuru attīstība nodrošinās teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu un kvantitatīvā izteiksmē paredz lielāko revitalizācijas efektu un lielākas privātās investīcijas. Rīgā izveidota un atjaunota sabiedriskā telpa 33 562 m² platībā, uzceltas un atjaunotas sabiedriskās publiskās vai komercēkas 14 248 m² platībā, radot labvēlīgu vidi privāto investīciju piesaistei.

Tāpat TM ietvaros turpinās atbalsta pasākumu īstenošana **pašvaldību teritoriju revitalizācijai**, kuru ietvaros atbilstoši pašvaldību attīstības programmās identificētajām vajadzībām un noteiktajām prioritātēm uzņēmējdarbības veicināšanai un vides sakārtošanai tiek sakārtotas degradētās teritorijas, radot jaunas darba vietas un piesaistot nefinanšu investīcijas. Lai izlīdzinātu disproporciju starp reģioniem, papildu atbalsts publiskās infrastruktūras sakārtošanai un uzņēmējdarbības vides veicināšanai tiek sniegts Latgales plānošanas reģiona pašvaldībām. Kopumā plānoto 110 projektu ietvaros paredzēts piesaistīt nefinanšu investīcijas 236,5 milj. euro. No plānotajām revitalizējamām degradētajām teritorijām 439,9 ha platībā atjaunotas degradētās teritorijas 103,5 ha platībā, kā arī radītas 619 darbavietas no plānotajām 3880 darbavietām.

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu

[2] Padomes Direktīva 1999/31/EK (1999. gada 26. aprīlis) par atkritumu poligoniem, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 94/62/EK (1994. gada 20. decembris) par iepakojumu un izlietoto iepakojumu, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/19/ES (2012. gada 4. jūlijs) par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/53/EK (2000. gada 18. septembris) par nolietotiem transportlīdzekļiem

[3] Padomes direktīva 91/271/EEK (1991. gada 21. maijs) par komunālo notekūdeņu attīrīšanu

[4] Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 14. marta Direktīva Nr. 2007/2/EK, ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (INSPIRE)

Veicināt ilgtspējīgu transportu un novērst trūkumus tīkla pamatinfrastruktūrā

ESI fondu investīcijas transporta jomā 2014.–2020. gada plānošanas periodā veiktas saskaņā ar stratēģijas “Eiropa 2020”, ESSBJR, kā arī stratēģijas “Latvija 2030”, Transporta attīstības pamatnostādņēs 2014.–2020. gadam un Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2013.–2019. gadam transporta prioritātēs noteiktajiem sasniedzamajiem mērķiem.

Nozīmīgas investīcijas veiktas dažādās transporta nozarēs, uzlabojot transporta infrastruktūras kvalitāti, drošību un ilgstpēju.

Ar ESI fondu atbalstu no plānotajiem 296 km pārbūvēti un modernizēti valsts galvenie autoceļi 210,06 km garumā, savukārt reģionālie autoceļi – 148,93 km garumā no plānotajiem 305 km. Valsts reģionālo autoceļu sliktā un ļoti sliktā stāvoklī īpatsvars samazinājies no 53,70 % 2012. gadā līdz 42,90 % 2018. gadā, savukārt valsts galveno autoceļu sliktā un ļoti sliktā stāvoklī īpatsvars samazinājies no 46,30 % 2012. gadā līdz 25,90 % 2018. gadā.

Turpinās investīciju īstenošana starptautiskajā lidostā “Rīga”, kas vērsts uz lidostas infrastruktūras modernizēšanu un attīstību ar mērķi samazināt gaisa un trokšņu piesārņojumu, uzlabot civilās aviācijas drošību, kā arī pilnveidot lidostas publiskās daļas lietus ūdens kanalizācijas sistēmas darbību.

Turpinās investīciju īstenošana arī Latvijas lielajās ostās, lai uzlabotu drošības līmeni un lai novērstu problemātisko punktu radītos ierobežojumus Eiropas transporta tīkla infrastruktūras darbībā. Lai uzlabotu drošības līmeni ostās, tiek veikta kuģu ceļu uzlabošana, kā arī tiek atjaunotas un pārbūvētas ostu hidrotehniskās būves – moli, viļņlauži, krastu nostiprinājumi un piestātnes. Īstenojot minētās darbības, paredzēts uzlabot kuģu kustību nelabvēlīgos laika apstākļos un ostu funkcionalitāti, tādējādi mazinot jūras satiksmes dalībnieku laikapstākļu ietekmēto kuģu dīkstāvju laiku un kuģu dzinēju radīto emisiju apjomu. Savukārt, lai nodrošinātu drošu ostu savienojumu ar sauszemes pievadceļiem, ostās tiek īstenota jaunu pievadceļu posmu izbūve un esošo pievadceļu posmu pārbūve, kā arī ar pievadceļiem saistītās infrastruktūras un labiekārtojuma izbūve un pārbūve. Šo darbību rezultātā tiks uzlabota ostu pievadceļu infrastruktūras un transporta tīkla caurlaides spēja, kas veicinās kravu pārvadājumu iespējami ātru nokļūšanu ostu kravu pārkraušanas punktos.

Plānotās ESI fondu investīcijas Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikācijā sekmēs nodarbinātību un uzņēmējdarbību ar uzlabotu kravu pārvadājumu kvalitāti, kas kļūs videi draudzīgāka, tādējādi sekmējot stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanu emisiju samazināšanā. Apstiprināšanai EK iesniegts liels projekts “Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikācija”.

Ir uzsākta dzelzceļa infrastruktūras modernizācijas investīciju īstenošana, kuru rezultātā tiks palielināta dzelzceļa tīkla caurvedes spēja, paaugstināts vilcienu satiksmes drošības līmenis un nodrošināta dzelzceļa pasažieru infrastruktūras modernizācija. Plānots palielināt Rīgas un Daugavpils dzelzceļa mezglu infrastruktūras darba efektivitāti, izbūvējot jaunu Daugavpils pieņemšanas-nosūtīšanas parku, modernizējot šķirošanas uzkalnu un izbūvējot otro sliežu ceļu posmā Mangaļi – Ziemeļblāzma. Tāpat investīciju ietvaros ir plānota vienotas vilcienu kustības plānošanas un vadības informācijas sistēmas ieviešana, kas nodrošinās operatīvu dzelzceļa infrastruktūras uzraudzību, palielinās vilcienu kustības vadības drošības līmeni un uzlabos informācijas sniegšanu pasažieriem. Investīciju ietvaros tiks veikta arī dzelzceļa peronu (platformu) modernizācija, paaugstinot peronus.

Viens no kavējošiem iemesliem ESI fondu investīciju ieviešanā transporta jomā bija ilgstošais iepirkuma process (sūdzības, piedāvājumu izvērtēšanas ilgstošs process).

Veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt darbaspēka mobilitāti

Stratēģijas “Eiropa 2020” un Latvijas NRP izvirzītais mērķis līdz 2020. gadam – 73 % iedzīvotāju (20-64 gadu vecuma grupā) ir nodarbināti. CSP dati liecina, ka kopš 2013. gada līdz 2018. gadam nodarbinātības līmenis pieaudzis no 69,7 % līdz 76,8 %, līdz ar to stratēģijas “Eiropa 2020” un NRP noteiktais mērķis 2020. gadam attiecībā uz nodarbinātības līmeni jau ir pārsniegts. Nodarbinātības līmeņa pieaugumu sekmē ekonomiskā izaugsme, tomēr iespējama pieauguma tempu palēnināšanās, jo izaugsme lielā mērā balstīsies uz produktivitātes kāpumu, kā arī daļēji to ietekmēs arī sagaidāmais darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita samazinājums. Pārskata periodā Latvijā turpināta vairāk mērķētu Eiropas Sociālā fonda (ESF) un JNI līdzfinansētu projektu īstenošana, kas veicina stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalsta darbaspēka mobilitāti.

ESI fondu ieviešanā līdz 2018. gada beigām būtiskas novirzes un problēmas izvirzīto mērķu sasniegšanā nav identificētas. DP vidusposma snieguma ietvara mērķi kopumā ir izpildīti. Savukārt, attiecībā uz jauniešu atbalsta pasākumiem, ir jāmin, ka pēdējos gados ir vērojams būtisks mērķa grupas jauniešu (NEET) skaita samazinājums pozitīvo izmaiņu darba tirgū ietekmē (jaunu darba vietu skaita palielināšanās) un saistībā ar demogrāfiskās situācijas izmaiņām (detalizētāku informāciju par JNI ieviešanas progresu skat. 10. sadaļā un Labklājības ministrijas (LM) informatīvajā ziņojumā par JG īstenošanas progresu), tomēr, neskatoties uz to, arī turpmāk nozīmīga atbalsta pasākumu īstenošana jauniešu prasmju attīstībai un iesaistei darba tirgū.

Lai veicinātu ar lauksaimniecību nesaistītas uzņēmējdarbības attīstību, sekmīgi tiek īstenoti ELFLA atbalsta pasākumi, kur virzība uz mērķi šobrīd vērtējama kā atbilstoša – ir apgūti 15,3 % no paredzētā finanšu apjoma, jo pasākumu ietvaros iesniegto investīciju projektu īstenošanas ilgums pārsvarā ir divi gadi. Arī pārskata periodā uzņemto saistību apjoms un atbalsta pretendentu aktivitāte liecina, ka notiek sekmīga virzība uz noteikto mērķu sasniegšanu.

EJZF ietvaros pasākumus ekonomiskās aktivitātes veicināšanai un vides ilgtspējai īsteno sešas zivsaimniecības vietējās rīcības grupas, pārskata periodā piesaistot 56 % no pasākumā pieejamā publiskā finansējuma. ZRP izvirzītie snieguma ietvara starpposma mērķi pasākumā ir sasniegti.

Veicināt sociālo iekļaušanu, apkarot nabadzību un jebkādu diskrimināciju

TM sniedz ieguldījumu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķa “Samazināt nabadzības riskam pakļauto personu īpatsvaru līdz 21 % vai 121 000 cilvēku novērst nabadzības vai atstumtības risku” sasniegšanā. Mērķa izpilde ir procesā – 2017. gadā (atbilstoši CSP datiem) un 2018. gadā (atbilstoši EUROSTAT datiem) nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļauto personu īpatsvars bija 28,4 %.

Pēdējo gadu laikā vērojams izteikts dziļai materiālai nenodrošinātībai pakļauto iedzīvotāju īpatsvara samazinājums gan iedzīvotāju kopskaitā, gan zem nabadzības riska sliekšņa esošo iedzīvotāju vidū – no 16,4 % 2015.gadā līdz 9,5 % 2018. gadā iedzīvotāju kopskaitā un no 40,0 % 2015. gadā uz 23,9 % 2018. gadā iedzīvotājiem zem nabadzības riska sliekšņa [1], turklāt šī tendence ir vērojama visās ienākumu kvintīļu grupās.

Pārskata periodā Latvijā turpināta vairāk mērķētu ESF un ERAF līdzfinansētu projektu īstenošana, kas veicina izvirzītā mērķa sasniegšanu un veicina sociālo iekļaušanu, apkarot nabadzību un jebkādu diskrimināciju.

Lai veicinātu bezdarbnieku, tostarp ilgstošo bezdarbnieku iekļaušanos sabiedrībā un iekārtošanos pastāvīgā darbā atbalsta pasākumos līdz 2018. gada beigām iesaistīti 18 887 bezdarbnieki. Iesaistītajām personām ir nodrošinātas individuālas un grupu konsultācijas, veselības pārbaudes, profesionālās piemērotības noteikšana, atbalsta pasākumi bezdarbniekiem ar atkarības problēmām, atbalsta pasākumi motivācijas palielināšanai, sniegtas personāla apmācības darbam ar ilgstošiem bezdarbniekiem (detalizētāku informāciju skatīt gada īstenošanas ziņojuma par 2018. gadu 11.1. sadaļā (iesniegts EK 2019. gada 28. jūnijā)).

Lai palielinātu nodarbinātības iespējas sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupām, nelabvēlīgākā situācijā esošiem bezdarbniekiem, personām ar invaliditāti un personām ar garīga rakstura traucējumiem, no 2016. gada īstenoti pasākumi sociālās uzņēmējdarbības atbalstam, kā ietvaros līdz 2018. gada beigām organizēti sabiedrības izpratnes veidošanas pasākumi par sociāliem uzņēmumiem, izveidota 51 sociālo uzņēmumu atbalsta sistēma, sniegtas 402 konsultācijas sociālās uzņēmējdarbības uzsākšanai, nodrošināta dalība 8 starptautiskos pieredzes apmaiņas pasākumos (detalizētāku informāciju skatīt gada īstenošanas ziņojuma par 2018. gadu 14.5. sadaļā (iesniegts EK 2019. gada 28. jūnijā)). Lai mazinātu sabiedrības negatīvo attieksmi pret cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem (GRT), un atvieglotu DI ieviešanu, īstenota komunikācijas kampaņa “Cilvēks, nevis diagnoze!”, kā arī uzsākta kustība “Dažādībā ir spēks”. Lai pievērstu sabiedrības uzmanību diskriminācijas, tolerances un nevienlīdzīgas attieksmes jautājumiem, 2018. gadā uzsākta informatīvā kampaņa “Atvērtība ir vērtība”.

2018. gadā visā Latvijā ir uzsākta motivācijas paaugstināšanas un atbalsta pakalpojumu sniegšana sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļautām personu grupām. Lai radītu interesi un motivāciju citiem darba devējiem veidot iekļaujošu darba vidi un būt atvērtiem dažādībai, ir izveidota platforma www.dazadiba.lv. 2018. gadā izvirzīti un apbalvoti darba devēji par labās prakses pasākumiem iekļaujošas darba vides ierīkošanai, sekmēšanai un veicināšanai. Lai veicinātu sociālo iekļaušanu, mazinātu nabadzību un diskrimināciju, veselības jomā turpināts darbs pie mērķtiecīgu ESF un ERAF līdzfinansētu projektu īstenošanas, mazinot teritoriālās atstumtības riskus veselības aprūpes pieejamībai. Mērķa grupu informēšanai un iedzīvotāju aktīvākai iesaistei veselību veicinošajos pasākumos darbojas mājas lapa www.esparveselibu.lv, kurā pieejama visa saistošā informācija pārskatāmā veidā. Lai uzlabotu ārstniecības personu un sociālajā jomā strādājošo prasmju un zināšanu atbilstību esošajiem izaicinājumiem, notiek tālākizglītības pasākumi, lai attīstītu starpsektorālo sadarbību un veicinātu sociālo iekļaušanu, t.sk. informācija par atbalsta pasākumiem apmācībām pārskatāmi pieejama mājas lapā www.talakizglitiba.lv.

Lai sekmētu lauku iedzīvotāju sociālo aktivitāti, uzlabotu pamatpakalpojumu pieejamību lauku teritorijās, kā arī kopumā veicinātu vietējo teritoriju attīstību, veidojot labvēlīgu vidi dzīvošanai un uzņēmējdarbības veicināšanai, LAP 2014-2020 ietvaros sekmīgi tiek īstenoti atbalsta pasākumi LEADER vietējai attīstībai, kā arī pamatpakalpojumu un ciematu atjaunošanai lauku apvidos. Progress pasākumu ieviešanā ir vērtējams kā atbilstošs (32,2 % no plānotā ELFLA finansējuma), ņemot vērā to, ka pamatā atbalsta pasākumi tiek īstenoti izmantojot sabiedrībā virzītas vietējās attīstības (SVVA) pieeju, kā arī investīciju veida projektus vietējo ceļu būvniecībai lauku teritorijās, kas ir ļoti laikietilpīgi.

Ņemot vērā, ka uzlabojumi nabadzības mazināšanas jomā vērtējami ilgtermiņā, arī nākotnē nepieciešams sekmēt sociālo iekļaušanu (t.sk. attīstot struktūru kvalitatīvu darbu un mērķtiecīgu pakalpojumu attīstību) un īstenot sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstību, lai samazinātu nabadzības riskam pakļauto personu skaitu, t.sk. veicinātu to atgriešanu darba tirgū.

[1] CSP dati, https://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/sociala/sociala_nabadz_nevienl_matnenodr/MNG140.px

Ieguldīt izglītībā, apmācībā un arodizglītībā prasmju apguvei un mūžizglītībā

TM risina PL minētos izaicinājumus augstākajā izglītībā, profesionālajā izglītībā, vispārējā izglītībā, karjeras izglītībā un mūžizglītībā, t.sk., lai sasniegtu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus. Augstākajā izglītībā, neskatoties uz kopējo studējošo skaita samazinājumu, iedzīvotāju (30-34 gadu vecuma grupā) īpatsvars ar augstāko izglītību Latvijā turpinājies augt, 2017. gadā sasniedzot 43,8 %. Pārskata periodā ir konstatējams studējošo skaita pieaugums no valsts budžeta finansētajās studiju vietās, kur atbilstoši darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm 41 % paredzēts valstij prioritārās nozarēs – dabaszinātnēs, inženierzinātnēs, veselības aprūpē, tostarp maģistrantūrā un doktorantūrā, kas ir būtiski jaunu mācībspēku un zinātnieku sagatavošanā. Atbilstoši Starptautiskās Rekonstrukcijas un attīstības bankas rekomendācijām, izstrādāta augstskolu pārvaldības pilnveides programma, kur investīcijas paredzētas esošo studiju programmu satura pilnveidei un salāgošanai ar nozares attīstības vajadzībām, augstskolu organizatoriskās un pārvaldības struktūras, kvalitātes vadības sistēmas, kā arī e-risinājumu pilnveidei un ieviešanai, t.sk. akcentējot dažādus koplietošanas risinājumus un akadēmiskā godīguma aspektu.

Uzsākta pāreja uz konceptuāli jaunu skolotāju sagatavošanas sistēmu augstskolās saistībā ar vispārējās izglītības satura reformu, paredzot citas prasības un pieeju jauno pedagogu sagatavošanā.

Sekmējot izglītojamo kompetenču līmeņa paaugstināšanu, kā arī to atbilstību 21. gadsimta prasībām, nodrošināta kompetenču pieejā pilnveidota vispārējās izglītības satura izstrāde. 2017. gadā uzsākta tā aprobācija 100 vispārējās izglītības iestādēs, aptverot visas izglītības pakāpes. Līdzšinēji jaunā satura ietvaros ir apstiprinātas pirmsskolas izglītības vadlīnijas un valsts pamatzglītības standarts, izstrādāti mācību metodiskie līdzekļi un nodrošināta pedagogu

profesionālā pilnveide. 2019. gadā plānots izstrādāt un apstiprināt valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un turpināt darbu pie mācību metodisko līdzekļu izstrādes, kā arī īstenot jaunā satura ieviešanas atbalsta pasākumus. Papildus 2018. gadā tika uzsākts darbs pie izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izstrādes, sekmējot uz pierādījumiem balstītas izglītības politikas plānošanu pēc vienotas, saskaņotas metodikas datu uzkrāšanā un analizē. Turpināta vispārējās izglītības iestāžu infrastruktūras modernizācija. Lai paaugstinātu profesionālās izglītības kvalitāti, pievilcību un atbilstību tautsaimniecības vajadzībām, pārskata periodā ir īstenoti kompleksi pasākumi, t.sk. veicot profesionālās izglītības iestāžu infrastruktūras un mācību satura modernizāciju, izstrādājot vai pilnveidojot profesionālo izglītības iestāžu attīstības stratēģijas un cilvēkresursu attīstības plānus, īstenojot darba vidē balstītas (DVB) mācības ir veicināta profesionālo izglītības iestāžu un to izglītojamo sadarbība ar uzņēmējiem.

TM sniedz ieguldījumu stratēģijas “Eiropas 2020” mērķa “Skolu nepabeigušo iedzīvotāju īpatsvars (vecuma grupā 18-24 gadi) 13,4 %” sasniegšanā. Pārskata periodā izglītību priekšlaicīgi pametušo īpatsvars minētajā vecuma grupā ir samazinājies no 8,6 % 2017. gadā uz 8,3 % 2018. gadā. 2017. gadā uzsākta projekta īstenošana, kura ietvaros sniedz personalizētu atbalstu vispārējās izglītības iestāžu un profesionālās izglītības iestāžu izglītojamajiem priekšlaicīgās mācību pamešanas (PMP) riska mazināšanai. Līdz 2018. gada beigām ir izstrādāti 13 217 individuālie atbalsta plāni, kuros, izvērtējot mācību pārtraukšanas riskus, noteikti pasākumi to mazināšanai. Vienlaikus projekta ietvaros tiek stiprināta arī pedagogu un citu iesaistīto personu profesionālā kompetence un prasme darbā ar PMP riska izglītojamajiem. Tāpat, lai mazinātu NEET jauniešu (vecumā no 15 - 29 gadiem, kuri nestrādā, nemācās, neapgūst arodu) skaitu, no 2016. gada sadarbībā ar 82 pašvaldībām tiek īstenoti pasākumi, kuros līdz 2018.gada beigām iesaistīti 1 845 jaunieši, no kuriem 1 010 jaunieši ir sekmīgi izpildījuši individuālo pasākumu programmu, iesaistoties nodarbinātībā, izglītībā, tai skaitā aroda apguvē pie amata meistara, Jauniešu garantijas projektu pasākumos vai NVA īstenotajos aktīvajos nodarbinātības vai preventīvajos bezdarba samazināšanas pasākumos.

LAP 2014-2020 ietvaros īstenots profesionālās izglītības un prasmju apguves atbalsta pasākums, kas uzsākts 2016. gada otrajā pusē, savukārt demonstrējumu īstenošana uzsākta 2018. gada februārī, bet saimniecību un mežu apmeklējumu pasākuma – 2018. gada novembrī, ar mērķi paaugstināt lauksaimniecības, mežsaimniecības un pārtikas ražošanas nozaru speciālistu profesionālās kvalifikācijas līmeni. Progress ELFLA finansējuma apgūšanā ir mazāks nekā plānots, ņemot vērā novēlotu demonstrējumu un apmeklējumu pasākumu īstenošanu, kas saistīts ar pakalpojumu sniedzēju izvēli, kas saskaņā ar ES tiesību aktiem šajā plānošanas periodā jāveic publiskā iepirkuma procedūrā, kā arī jaunā Publisko iepirkumu likuma apstiprināšanas kavēšanos nacionālā līmenī un laukietilpīgo pakalpojuma sniedzēju izvēles procedūru.

Uzlabot publisko iestāžu un ieinteresēto personu institucionālās spējas un efektīvu valsts pārvaldi

Ieviešot ES Padomes 2014.-2015. gada ieteikumus [1], attiecībā uz tiesu sistēmas un publiskās pārvaldes reformas ieviešanu, tika izstrādāts tiesu varas un tiesībsardzības iestāžu darbinieku cilvēkresursu kapacitātes stiprināšanas un kompetenču attīstīšanas plāns 2015.–2020. gadam. 2018. gadā tika pabeigts “Tiesu sistēmas novērtējums”, ko veica Eiropas Padomes Komisija tiesu efektivitātei (CEPEJ) ESF līdzfinansētā projekta “Justīcija attīstībai” ietvaros, kas ir viena no trim projektā paredzētās tiesu sistēmas novērtējuma daļām. Novērtējumā sniegtas rekomendācijas tiesu iestāžu darbības uzlabošanai, tostarp, apskatot aspektus, kas skar tiesu sistēmai piederīgo personu darbību, vadošās iestādes tieslietu politikas un tieslietu administrēšanas nozares darbību, kā arī institūciju, kas piedalās tiesu sistēmas politikas un stratēģijas izstrādē, tiesu sistēmas darba organizācijas pilnveidošanas darbību. Tāpat vērtētas pēdējā laikā īstenotās reformas, kas novērtētas pozitīvi un atbalstītas, t.sk. arī tiesu teritoriālā

reforma. 2018. gada maijā prezentēts otrs projektā “Justīcija attīstībai” paredzētais novērtējums - OECD pētījums “Tiesiskums komercdarbībai un iekļaujošajai izaugsmei Latvijā”, veicot padziļinātu izpēti un identificējot tiesiskajā regulējumā pastāvošos šķēršļus, kas rada administratīvo slogu uzņēmējdarbības veikšanai. Vienlaikus tika izvērtēti aspekti, kas kavē moderno tehnoloģiju izmantošanu saziņā ar valsts sektoru, Latvijas publisko iestāžu sniegto pakalpojumu piemērotība uzņēmējdarbības veikšanai, kā arī pastāvošo strīdu risināšanas mehānismu efektivitāte. Īpašs uzsvars likts uz Latvijas komercietesību regulējuma novērtējuma veikšanu, identificējot Komerclikuma regulējuma un tā piemērošanas prakses stiprās puses un trūkumus, kā arī uz komersantiem vērsto tieslietu sistēmas pakalpojumu kvalitāti un nepieciešamos uzlabojumus, nodrošinot draudzīgu tiesisko vidi attiecībās ar valsts iestādēm. 2019. gada sākumā plānots prezentēt trešo novērtējumu - Starptautiskā valūtas fonda ziņojumu “Maksātspējas sistēmas novērtējums”, izvērtējot Latvijas maksātspējas procesa režīma galvenos aspektus. Minētie trīs novērtējumi, kas kopā veido Latvijas tieslietu sistēmas novērtējumu, paredz rekomendācijas tieslietu sistēmas attīstībai. Atbalstot minēto rekomendāciju ieviešanu Latvijā, kā arī citu starptautisko saistību izpildi tieslietu jomā, projekta “Justīcijas attīstībai” ietvaros paredzēts rīkot papildus kapacitātes stiprināšanas un attīstības pasākumus, ar fokusu uz tieslietu institūciju pārvaldību, kā arī paredzot mācību pasākumus, tostarp konferences, pieredzes apmaiņas juridiskajās tēmās atbilstoši specializācijai (piemēram, ekonomiskie un finanšu noziegumi).

Lai kvalitatīvi realizētu deleģētās funkcijas MVU sektorā, un sniegtu valsts pārvaldes pakalpojumus sabiedrībai, pārskata periodā ir veikti pasākumi, kas paaugstina tiesu un tiesībsargājošo institūciju personāla kompetenci komercdarbības vides uzlabošanas sekmēšanai, pilnveidota Tiesu informatīvā sistēma, kuras ietvaros pilnveidota anonimizēto tiesu nolēmumu datubāze, izstrādāta EMUS, kā arī 2019. gadā tiks pabeigta lietu iznākuma prognoze atsevišķās civillietu kategorijās. Tas attiecīgi sekmēja ES Padomes ieteikuma 2018. gadam “Stiprināt publiskā sektora efektivitāti, jo īpaši attiecībā uz vietējām iestādēm un valsts uzņēmumiem. Stiprināt valsts pārvaldes atbildību, aizsargājot ziņotājus, novēršot interešu konfliktus un sekojot līdzšinējā maksātspējas procesa novērtējuma rezultātiem” izpildi.

Vienlaikus, lai uzlabotu valsts pārvaldes efektivitāti, t.sk. korupcijas noteikšanas un novēršanas jomā, TM ietvaros izveidotas jaunas mācību programmas valsts pārvaldei organizētas sociālo partneru, NVO, akadēmiskās vides pārstāvju, vietējo un starptautisko ekspertu dalība mācību saturā izveidē, īstenots informācijas tehnoloģiju atbalsts mācību pārvaldības sistēmas uzlabošanai un jaunu tehnoloģisko risinājumu ieviešanai, pilnveidoti mācību veidi un metodes, paaugstināta kompetence korupcijas atpazīšanai, risku identificēšanai, interešu konflikta novēršanai, izmeklēšanas un operatīvo darbību stiprināšanai. Sadarbības veicināšanai tiek organizētas starptautiskas mācības, piesaistot citu projektu finansējumu un gūstot reālus rezultātus (piem., uzsākti divi kriminālprocesi saistībā ar naudas atmazgāšanu). Ir nodalītas mācības, kur tiek īstenoti kompleksi, sistemātiski un mērķtiecīgi augstākā līmeņa vadītāju attīstības pasākumi, kuru mērķis ir attīstīt tieši augstākā līmeņa vadītāju kā stratēģisko līderu kompetences, lai tie sekmīgi vadītu pārmaiņas valsts pārvaldē.

[1] http://ec.EURpa.eu/EURpe2020/EURpe-2020-in-your-country/latvija/country-specific-recommendations/index_en.htm

Atbalsts, kas izmantots klimata pārmaiņu mērķiem

Klimata pārmaiņu mērķu sasniegšanai DP paredzēts ESI fondu finansējums indikatīvi 798,3 milj. *euro*, no kura lielākās investīcijas plānotas energoefektivitātes paaugstināšanā un atjaunojamo energoresursu izmantošanā – 45,3 %, transporta infrastruktūras attīstībā plānots ieguldīt 36,1 %, pielāgošanās klimata pārmaiņām un risku profilaksē – 9,3 % un vides aizsardzībā – 5,9 % no plānotā DP ESI fondu finansējuma klimata pārmaiņu mērķu sasniegšanai.

LAP 2014-2020 ietvaros noteiktais attiecināmais ES finansējums klimatu pārmaiņu mērķa sasniegšanai ir 519,4 milj. *euro*, un no tiem atbilstoši noteiktajiem mērķiem jau ir pilnībā apgūti 70,1 %.

PL plānotais ZRP ieguldījums klimata pārmaiņu mērķos ir aprēķināts 12,9 milj. *euro* apmērā. Līdz 2018. gada beigām kopējais ieguldījums klimata pārmaiņu mērķu sasniegšanā saskaņā ar EK īstenošanas regulā noteikto īpatsvara apjomu apmaksātajos projektos ir 41,2 % no EJZF plānotā.

1. tabula Atbalsts, kas izmantots klimata pārmaiņu mērķiem

Fonds	A. Atbalsts, kas izmantots klimata pārmaiņu mērķiem partnerības nolīgumā PLĀNOTAIS	B. EAtbalsts, kas izmantots klimata pārmaiņu mērķiem ⁽¹⁾ REĀLAIS	Procentuāli izmantotais atbalsts salīdzinājumā ar partnerības nolīgumu (% B/A)
ESF ⁽²⁾			
ERAF	407 896 729,00	259 948 343,69	63,7%
KF	390 407 745,00	304 170 091,41	77,9%
ELFLA	524 257 005,00	364 289 178,00	69,5%
EJZF	12 861 819,00*	5 300 895,90	41,2%
Kopā:	1 335 423 298,00	933 708 509,00	69,9%

⁽¹⁾ Kopā, norādot EUR, pamatojoties uz atbilstīgiem izdevumiem, kas paziņoti Komisijai līdz iepriekšējā gada pēdējam termiņam – 31. decembrim.

⁽²⁾ Tas ietver arī JNI resursus (JNI īpašais piešķirums un atbilstošais ESF atbalsts).

* plānotais atbalsts, kas izmantos klimata pārmaiņu mērķiem saskaņā ar EJZF darbības programmu

2. tabula Tikai attiecībā uz 2019. gada ziņojumu – starpposma mērķu sasniegšana, pamatojoties uz dalībvalstu novērtējumu

Programma	Prioritāte	Fonds ⁽¹⁾	Reģiona kategorija ⁽²⁾	Thematisks mērķis ⁽²⁾	Sarpposma mērķu sasniegšana (jā/nē)	Savienības atbalsts**
2014LV06RDNP001	P2	ELFLA			Jā	331,395,819.00
2014LV06RDNP001	P3	ELFLA			Jā	55,781,487.00
2014LV06RDNP001	P4	ELFLA			Jā	417,246,637.00
2014LV06RDNP001	P5	ELFLA			Jā	51,053,411.00
2014LV06RDNP001	P6	ELFLA			Jā	160,653,879.00
2014LV14MFOP001	1	EJZF			Jā	35,700,000.00
2014LV14MFOP001	2	EJZF			Nē*	34,700,000.00
2014LV14MFOP001	3	EJZF			Nē*	11,147,873.00
2014LV14MFOP001	4	EJZF			Jā	12,750,000.00
2014LV14MFOP001	5	EJZF			Nē*	35,535,869.00
2014LV14MFOP001	6	EJZF			Jā	2,500,000.00
2014LV16MAOP001	1	ERAF	Mazāk attīstīts	Nostiprināt pētniecību, tehnoloģiju attīstību un inovāciju	Jā	467,519,706.00
2014LV16MAOP001	2	ERAF	Mazāk attīstīts	Uzlabot IKT pieejamību, izmantošanu un kvalitāti	Jā	172,783,829.00
2014LV16MAOP001	3	ERAF	Mazāk attīstīts	Uzlabot mazo un vidējo komersantu konkurētspēju	Jā	296,191,300.00
2014LV16MAOP001	4	ERAF	Mazāk attīstīts	Atbalsēt pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs	Jā	286,344,229.00
2014LV16MAOP001	5	ERAF	Mazāk attīstīts	Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, riska novēršanu un pārvaldību	Jā	65,819,321.00
2014LV16MAOP001	5	ERAF	Mazāk attīstīts	Saglabāt un aizsargāt vidi un uzlabot resursu izmantošanas efektivitāti	Jā	367,097,718.00
2014LV16MAOP001	6	ERAF	Mazāk attīstīts	Veicināt ilgtspējīgu transportu un novērst trūkumus galvenajās tīkla infrastruktūrās	Jā	235,477,563.00
2014LV16MAOP001	8	ERAF	Mazāk attīstīts	Investēt izglītībā, apmācībā un profesionālajā izglītībā prasmju nodrošināšanai un mūžizglītībā	Jā	277,460,786.00
2014LV16MAOP001	9	ERAF	Mazāk attīstīts	Veicināt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību un jebkādu diskrimināciju	Jā	193,377,447.00
2014LV16MAOP001	3	ESF	Mazāk attīstīts	Uzlabot publisko iestāžu un ieinteresēto personu institucionālās spējas un valsts pārvaldes efektivitāti	Jā	18,063,357.00
2014LV16MAOP001	7	ESF	Mazāk attīstīts	Veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt brīvprātīgu darbaspēka mobilitāti	Jā	112,148,340.00
2014LV16MAOP001	8	ESF	Mazāk attīstīts	Investēt izglītībā, apmācībā un profesionālajā izglītībā prasmju nodrošināšanai un mūžizglītībā	Jā	232,752,302.00

2014LV16MAOP001	9	ESF	Mazāk attīstīts	Veicināt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību un jebkādu diskrimināciju	Jā	225,160,750.00
2014LV16MAOP001	7	JNI		Veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt brīvprātīgu darbaspēka mobilitāti	Jā	58,021,278.00
2014LV16MAOP001	4	KF		Atbalstīt pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs	Jā	194,266,292.00
2014LV16MAOP001	5	KF		Saglabāt un aizsargāt vidi un uzlabot resursu izmantošanas efektivitāti	Jā	190,138,398.00
2014LV16MAOP001	6	KF		Veicināt ilgtspējīgu transportu un novērst trūkumus galvenajās tīkla infrastruktūrās	Jā	924,294,295.00

(¹) Šajā tabulā JNI (īpašais piešķirums un atbilstošais ESF stbalsts) tiek uzskatīts par fondu.

(²) **NEATTIECAS UZ ELFLA UN EJZF**

* Nav sasniegts viens no starpposma rādītājiem

** informācija par situāciju uz 2018. gada 31. decembri

3. TO MEHĀNISMU ĪSTENOŠANA, KURI PAREDZĒTI, LAI NODROŠINĀTU KOORDINĀCIJU STARP ESI FONDIEM UN CITIEM SAVIENĪBAS UN VALSTS FINANSĒJUMA INSTRUMENTIEM UN AR EIROPAS INVESTĪCIJU BANKU (EIB) (REGULAS (ES) NR. 1303/2013 52. PANTA 2. PUNKTA D) APAKŠPUNKTS)

Papildus 2017. gada progresa ziņojumā EK par PL ESI fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam īstenošanu (Progresa ziņojums) [1] minētajam informējam.

Attiecībā uz dažādo jomu investīciju koordinēšanu reģionos, darbojas Reģionālās attīstības koordinācijas padome (RAKP), kas nodrošina reģionālās attīstības atbalstam paredzēto ieguldījumu koordinēšanu, īstenošanu un uzraudzību atbilstoši reģionālās politikas finansēšanas principiem. RAKP nodrošināta plaša pārstāvniecība, tās sastāvā ar balsstiesībām darbojas 9 nozaru ministriju pārstāvji un citi nozīmīgi sociālie partneri, kuri sniedz viedokli par RAKP sēdēs izskatāmo projektu papildinātību vai finanšu avotu pārklāšanās risku. Tiek izvērtēti plānotie un veiktie visu veidu ieguldījumi teritorijās, radot priekšnosacījumus visu pašvaldību attīstībai nozīmīgu investīciju projektu koordinētai īstenošanai un teritoriju līdzsvarotai attīstībai, t.sk. novēršot finanšu avotu pārklāšanās risku.

Lai veicinātu MVK konkurētspēju īstenošana papildinātība ar programmas COSME sniegto atbalstu saimnieciskās darbības veicējiem un MVK, lai uzsāktu saimniecisko darbību, piekļūtu finansējumam un apgūtu starptautiskos tirgus, tā arī palīdzot iestādēm uzlabot saimnieciskās darbības vidi un veicināt ES ekonomikas izaugsmi. 2017. gada septembrī ALTUM parakstīja sadarbības līgumu ar Eiropas Investīciju Fondu, kas COSME programmas ietvaros uzņēmējiem piedāvās garantijas 15 milj.*euro* apmērā, ļaujot uzņēmumiem saņemt ALTUM aizdevumus bez nodrošinājuma jeb ķīlas, kas papildus jau esošajiem finanšu instrumentiem, kas tiek finansēti no ERAF vai publiskā atmaksātā finansējuma būs svarīgs MVU konkurētspēju veicinošs faktors.

Lai sekmētu pētniecību, tehnoloģiju attīstību un inovācijas, nodrošināta sinerģija un papildinātība ar ieguldījumiem “Apvārsnis 2020” apakšprogrammu ietvaros, kā arī vienlaicīgi veicināta izcilība un starptautiska sadarbība pētniecībā. Sekmīgai dalībai Apvārsnis 2020 apakšprogrammās zināma loma ir to tiešai tematiskajai sasaistei ar RIS3 prioritātēm, kas ļauj ieguldījumiem RIS3 jomās būs tieši papildinošiem ar Apvārsnis 2020 aktivitātēm.

Izglītības un apmācību jomā mācību mobilitātes projektos Erasmus+ ietvaros vispārējās, profesionālās un augstākās izglītības izglītojamie un personāls pieredzes apmaiņās pilnveido kompetences. Savukārt Erasmus+ projekta “Jaunas pieejas prakšu vadītāju sagatavošanā darba vidē balstītām mācībām (TTT4WBL)” ietvaros, atbalsta DVB mācību ieviešanu, apmainoties starpvalstu pieredzē, un testējot jaunas pieejas prakšu vadītāju sagatavošanā. Tā ietvaros tiks izstrādāts DVB mācību un prakšu vadītāju mācību programma.

Nodarbinātības, darba spēka mobilitātes un sociālā iekļaušanas jomā PL noteikto koordinācijas mehānismu īstenošanai pārskata periodā nodrošināta ESF un ERAF specifisko atbalsta mērķu (SAM) projektu dubultfinansējuma uzraudzība ar citiem finansējuma instrumentiem (t.sk., ar Eiropas teritoriālās sadarbības (ETS) programmu, programmu “Tiesiskums”, programmu “Tiesības vienlīdzība un pilsonība”, Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu, Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu un Nodarbinātības un sociālās inovācijas programmu (NSIP)). Dubultfinansējuma uzraudzībai starp ESI fondiem un citiem finansēšanas instrumentiem tiek uzturēta starptautiskās sadarbības datu bāze, atbilstoši kurai tika sniegta informācija ESI fondu vadošajai iestādei (VI) dubultfinansējuma riska matricas papildināšanai tās aktualizēšanas procesā. Īpaša koordinācija tiek nodrošināta starp ESF un NSIP, kurā LM noteikta kā nacionālais koordinators, piedaloties regulārās NSIP komitejas sanāksmēs (t.sk. vērtējot un apstiprinot darbības programmu kārtējam gadam). Sākot ar 2019. gadu tiks nodrošināta sinerģija starp SAM “Paaugstināt resocializācijas sistēmas efektivitāti” un Norvēģijas finanšu instrumenta (NFI) 2014-2021. gada perioda programmas “Korekcijas dienesti” projektā “Mācību centra infrastruktūras un apmācībai paredzēta ieslodzījuma vietas paraugkorpusa izveide Olaines cietuma teritorijā” plānotajām aktivitātēm.

Plānotas ESI fondu projekta un NFI programmas projekta īstenošanu sanāksmes un informācijas apmaiņa.

Vides aizsardzības un klimata pārmaiņu jomā, lai nodrošinātu koordināciju ar Klimata pārmaiņu finanšu instrumentu, Emisijas kvotu izsolišanas instrumentu, kā arī ESI fondu īstenošanu aktivitāšu nepārklāšanās, ir nodrošināta demarkācija projektu līmenī, veicot projektu iesniegumu vērtēšanu. Galvenie nosacījumi, kas nodrošina demarkāciju ir finansējuma sadalījums atbalstāmajām aktivitātēm un projekta iesniedzējiem izvirzāmie nosacījumi. Piemēram, ETS programmā atbalstāma projektu/pasākumu īstenošana arī NATURA 2000 teritorijās, it īpaši saistībā ar dabas un kultūras mantojuma pārvaldību, bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un dabas resursu aizsardzību un apsaimniekošanu – demarkācija tiek pārbaudīta projektu līmenī ES projektu iesniegumu atlases procesa ietvaros.

Ilgspējīgas transporta sistēmas jomā papildinātība ESI fondu investīcijām dzelzceļa jomā tiek nodrošināta ar Ziemeļjūras – Baltijas jūras pamattīkla koridorā definētajiem projektiem un posmiem (Regulas 1316/2013 I pielikums), t.i., Rail Baltica projekta ietvaros, kas tiek finansēts Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (CEF) ietvaros.

Veselības pakalpojumu pieejamības uzlabošanas jomā atbalsta koordinācija tiek nodrošināta ar Amerikas Savienoto Valstu bruņoto spēku virspavēlniecības Aizsardzības sadarbības biroja Civilās sadarbības programmas (United States European Command (EUCOM) Office of Defense Cooperation's Civic Engagement Program) ietvaros, kas sniedz atbalstu neatliekamās medicīniskās palīdzības jomā.

[1] Progresā ziņojums EK par Partnerības līguma Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam īstenošanu (2017. gads); https://www.esfondi.lv/upload/strat_zin_lv_22082017.pdf

4. INTEGRĒTAS PIEEJAS ĪSTENOŠANA ATTIECĪBĀ UZ TERITORIĀLO ATTĪSTĪBU VAI UZ PROGRAMMĀM PAMATOTO INTEGRĒTO PIEEJU ĪSTENOŠANAS KOPSAVILKUMU, TOSTARP PROGRESU SADARBĪBAI NOTEIKTO PRIORITĀŠU SASNIEGŠANĀ (REGULAS (ES) NR. 1303/2013 52. PANTA 2. PUNKTA E) APAKŠPUNKTS

(a) Vispārīgs komentārs un novērtējums.

Latvija saskaņā ar ERAF Regulas 7. panta 4. punktu ievieš integrētas teritoriālās investīcijas (ITI) septiņos SAM – 3.3.1.SAM, 4.2.2.SAM, 5.5.1.SAM, 5.6.2.SAM, 8.1.2.SAM, 8.1.3.SAM un 9.3.1.SAM par kopējo ITI finansējumu – 230 848 621 *euro*.

ITI ieviešana nodrošina elastīgu mehānismu dažādu teritoriālu vajadzību integrētu risinājumu noteikšanai, nezaudējot tematisko fokusu un saikni starp kohēzijas politiku un stratēģiju “Eiropa 2020”.

ITI ieviešanas rezultātā:

- tiek dota iespēja koordinēt laikā ar dažādām nozarēm saistītas investīcijas;
- pašvaldībām tiek dota iespēja veidot projektu saturu, proti, viena projekta ietvaros realizēt ar vairākām nozarēm saistītas aktivitātes. Tas ļauj veikt kompleksas investīcijas, kas vispusīgi attīsta pašvaldībai nozīmīgu vienu vai vairākus objektus;
- atbalstāmie projekti tiek sagatavoti, balstoties uz pašvaldību integrētajām attīstības programmām (programmas izstrāde ir viens no priekšnosacījumiem ERAF finansējuma saņemšanai). Tas nozīmē, ka tiek atbalstīti ieguldījumi, kas pašvaldībām patiešām ir vajadzīgi un kas ir pārdomāti un iekļaujas pašvaldības kopējā attīstības redzējumā.

Arī turpmāk būtu nepieciešams sniegt atbalstu pašvaldībām integrētu investīciju veidā, balstoties uz pašvaldību attīstības stratēģijās noteiktajām attīstības prioritārajām vajadzībām, t.sk. uzņēmējdarbības vides sakārtošanai un pakalpojumu efektīvizēšanai atbilstoši demogrāfijas tendencēm.

Lai veicinātu ITI ieviešanu, tiek sniegts atbalsts pilsētām projektu ideju pilnveidošanā, aktualizējot metodiskos ieteikumus attīstības programmu izstrādei vietējā līmenī un regulāri konsultējot par pilsētām aktuālajiem jautājumiem, t.sk. organizējot tikšanās par pilsētām aktuālajiem jautājumiem, pilsētām savstarpēji apmainoties pieredzē.

Pilsētām ir pieejami arī tehniskās palīdzības līdzekļi, kas ir būtisks atbalsts pilsētām ITI ieviešanā. Lai arī turpmāk veicinātu ITI ieviešanu, tiek aspvērtā iespēja sadarbībā ar Latvijas Lielo pilsētu asociāciju (LLPA) izmantot EK atbalsta rīku TAIEX REGIO PEER 2 PEER pilsētu kapacitātes stiprināšanai un pieredzes apmaiņai. 2018. gadā LLPA un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) pārstāvji ir piedalījušies vērtīgā pieredzes apmaiņā Polijā par ITI ieviešanai svarīgajiem jautājumiem.

ETS programmu ieguldījums kohēzijas politikas mērķu sasniegšanā

ETS ir viens no diviem KP mērķiem un PL sastāvdaļa. ETS būtiski veicina KP ieviešanu, sekmējot ES kopēju harmonisku attīstību un sadarbību dažādos līmeņos, dažādās jomās un ar dažādu intensitāti jautājumos, kuru kopīga risināšana (vietējā, starpreģionu, starpvalstu līmenī) ir ekonomiski izdevīgāka un rada lielāku un ilgtspējīgāku efektu ilgtermiņā, nekā valstīm/reģioniem darbojoties atsevišķi, ar nolūku veicināt stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanu. 2014.–2020. gada plānošanas periodā ETS mērķa ietvaros Latvija piedalās desmit programmās, astoņas tiek finansētas no ERAF līdzekļiem, savukārt divas programmas ar kaimiņvalstīm, kas atrodas pie ES ārējās robežas – Krievijas Federāciju un Baltkrievijas Republiku – no Eiropas Kaimiņattiecību instrumenta (EKI) līdzekļiem.

ETS programmas Latvijā būtiski veicina KP ieviešanu, inovāciju pārneši, sociālekonomiskā potenciāla attīstību, veicinot konkrētus pārrobežu risinājumus, uzlabojot kopīgus pakalpojumus, izstrādājot jaunus kopīgus produktus un nodrošinot kopīgas investīcijas reģionu infrastruktūrā. ETS programmu pārrobežu sadarbības projektos ar kaimiņvalstīm tiek sniegts ieguldījums kultūras un dabas mantojuma saglabāšanā un efektīvā izmantošanā, Latvijas un Igaunijas dvīņu pilsētu Valkas un Valgas centra attīstībā, dibināta sadarbība starp uzņēmumiem pārrobežu reģionos pārtikas rūpniecības, kokapstrādes, kosmosa tehnoloģiju izstrādes, amatniecības, sociālās uzņēmējdarbības un tūrisma jomās, t.sk., uzlabojot mazo ostu tīkla pakalpojumus, sniegts atbalsts ūdens resursu aizsardzībai un pārvaldībai, nodarbinātībai un sociālai iekļaušanai, ka arī uzlabota robežšķērsošanas efektivitāte un drošība uz Latvijas ārējās robežas un sekmēta reģionālā mobilitāte (pārrobežu ceļu infrastruktūras sakārtošana).

Transnacionālās sadarbības projektos Baltijas jūras reģionā sniegts atbalsts pētniecības un inovāciju attīstībai, sekmēta ilgtspējīga transporta izmantošana un efektīva dabas resursu pārvaldība, samazināta bīstamo vielu ieplūde reģionālajos ūdeņos un Baltijas jūrā. Savukārt ETS starpreģionu sadarbības programmas paver plašas iespējas ES dalībvalstu un institūciju labo prakšu pārņemšanai KP ieviešanā, kā arī atbalsta ES valstu pieredzes izmantošanu nacionāla un reģionāla līmeņa politiku īstenošanā mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspējas jomā, viedās specializācijas un vides aizsardzības jomā.

Līdz 2019. gada 30. jūnijam desmit ETS programmās, kurās piedalās Latvijas finansējuma saņēmēji (FS), ir apstiprināti 408 starptautiski projekti, kuros Latvijas partneri sadarbojas ar vairāk nekā 4300 starptautiskajiem partneriem no 28 ES dalībvalstīm, Norvēģijas un Šveices. Kopējais ERAF finansējuma piešķirums augstākminēto projektu īstenošanai ir aptuveni 430 miljoni *euro*, no kuriem Latvijas partneru finansiālais ieguvums ir 104,9 milj. *euro*.

(b) Saistībā ar Regulas (ES) Nr. 1303/2013 15. panta 2. punkta a) apakšpunkta i) punktu – pārskats par uz sabiedrību orientētu vietējo attīstību.

ELFLA ietvaros pārskata periodā tiek īstenoti šādi atbalsta pasākumi teritoriju attīstībai:

- atbalsta pasākums „Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos”;
- pasākumi, kas tiek īstenoti, izmantojot SVVA pieeju.

Īstenojot ELFLA atbalsta pasākumu “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos”, sniegts ieguldījums un veiksmīgi tiek veikta lauku pašvaldības ceļu izbūve un pārbūve, tādējādi veicinot uzņēmējdarbībai nepieciešamās infrastruktūras izveidi lauku teritorijā. Šajā pasākumā publiskā finansējuma apguve ir 37,4 milj. *euro* jeb 29,6 % no plānotā. Īstenojot SVVA pieeju, sniegts ieguldījums, lai veicinātu vietējo teritoriju attīstību, veidojot labvēlīgu vidi dzīvošanai un uzņēmējdarbībai, kur izmaksātais finansējums ELFLA ietvaros jau sasniedz 29,4 milj. *euro* jeb 37,1 % no SVVA pieejas atbalsta pasākumu ietvaros pieejamā publiskā finansējuma.

2016. gada pirmajā pusgadā SVVA stratēģiju atlases komiteja apstiprināja sešu zivsaimniecības vietējo rīcības grupu (ZVRG) izstrādātās vietējās attīstības stratēģijas, kas kopā aptver visu ZRP noteikto zivsaimniecībai nozīmīgo teritoriju. Visas ZVRG īsteno vietējās attīstības stratēģijas, piesaistot divu fondu finansējumu, t.i., ELFLA un EJZF, kur ELFLA ir izvēlēts par vadošo fondu. Visām sešām ZVRG ZRP pasākumā “Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju īstenošana” pārskata periodā uzņemtās saistības veido 7,1 milj. *euro* jeb 56 % no pieejamā EJZF finansējuma tematiskajā mērķī “Veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt darbaspēka mobilitāti”.

(c) Saistībā ar Regulas (ES) Nr. 1303/2013 15. panta 2. punkta a) apakšpunkta i) punktu – attiecīgā gadījumā pārskats par integrēto teritoriālo investīciju īstenošanu

Pārskata periodā kopumā ITI ieviešana ir ļāvusi ieviest efektīvāku daudzlīmeņu plānošanu, nodrošinot sistemātisku nacionālo attīstības mērķu integrēšanu vietējās attīstības plānošanas dokumentos, kā arī vietējā līmeņa prioritāšu identificēšanu, atbilstoši teritorijas attīstības stratēģijai un izaugsmes potenciālam. Ņemot vērā, ka RAKP ietvaros tiek iesaistītas atbilstošās nozaru ministrijas, tiek veicināta arī sadarbība starp visiem pārvaldes līmeņiem, uzlabojot izpratni par nozaru prioritātēm un vietējā līmeņa investīciju vajadzībām un attīstības iespējām. ESI fondu 2014.–2020. gada plānošanas periodā ITI sastāv no SAM, kas ļauj ieviest darbības pārnozaru griezumā, vienlaikus pastāv ierobežojums, ka darbības nevar būt plašākas par ieguldījumu prioritātēm. Minētais ierobežo iespējas īstenot tematiski ietilpīgus un integrētus projektus atbilstoši vietējā līmeņa attīstības stratēģijai.

Tāpat, ņemot vērā papildu funkcijas, kas jāuzņemas pašvaldībām, nodrošinot projektu iesniegumu izvērtēšanu, ITI īstenošana prasa nozīmīgu administratīvo resursu ieguldījumu. Atsevišķu pašvaldību gadījumā izstrādātās programmas paredz tikai vienu vai dažu projektu iesniegumu atlasī, kas rada neproporcionālu administratīvo slogu, izstrādājot ITI īstenošanai nepieciešamās procedūras.

ITI ieviešana Latvijā aizkavēja attiecīgo investīciju nonākšanu tautsaimniecībā par aptuveni gadu, taču šobrīd ITI SAM ir vērojams stabils projektu iesniegumu iesniegšanas, vērtēšanas un īstenošanas progress. ITI īstenošanas procesu paātrināja verifikācijas vienkāršošana, Centrālās finanšu un līgumu aģentūras (CFLA) pārstāvjiem piedaloties pilsētu vērtēšanas komisijās.

Analizējot projektu ieviešanas gaitu atlases kārtu ietvarā, jāsecina, ka projektu priekšatlase (pēc būtības projektu konkurss), ļauj iegūt vairāk nekā divas reizes efektīvākus projektus, raugoties no plānoto rezultātu viedokļa, nekā atlases kārtās, kurās projektu priekšatlase nenotika. Piemēram, uz konkursa principiem balstītā atlasē uz vienu jaunradīto darbavietu tiek plānots izmantot 21 277 *euro* ERAF finansējuma, savukārt citās atlases kārtās – 49 598 *euro*, 61 039 *euro* ERAF finansējuma. Līdzīga situācija ir ar nefinanšu investīcijām, kur uz konkursa principiem balstītā atlasē ar 1 *euro* ERAF finansējumu plānots piesaistīt 2,92 *euro* nefinanšu investīcijas, savukārt citās atlases kārtās – vien 1,11 līdz 1,00 *euro* nefinanšu investīcijas.

ITI ieviešanas progress ir vienlīdz augstā līmenī līdzīgi kā citās pašvaldību grupās. Piemēram, energoefektivitātes jomā plānots, ka līdz 2019. gada 1.jūlijam republikas pilsētās tiks ieviesti (ieskaitot arī pabeigtos projektus) par 90 % no 2014.–2020. gada plānošanas periodā pieejamā

ERAF finansējuma apjoma. Arī citos SAM progress ir labs, piemēram, 3.3.1. SAM 80 %, 5.6.2. SAM 69 % un tml.

Pašvaldības atbilstoši plānošanas reģionu DI plānos apstiprinātajiem risinājumiem uzsākušas nepieciešamās darbības ERAF DI projektu īstenošanas uzsākšanai. Virkne pašvaldību informē par līdzfinansējuma apjoma būtisku palielinājumu, salīdzinot ar iepriekš plānoto, ņemot vērā, ka sākotnējie aprēķini (pirms reģionu DI plānos ietvertu risinājumu izstrādes) tika balstīti uz pakalpojumu infrastruktūras nodrošināšanu vidēji uz vienu mērķa grupas personu, nevis plānotajiem ieguldījumiem infrastruktūrā, proti, neņemot vērā konkrētu objektu pieejamību, izvietojumu un tehnisko stāvokli. Uz sākotnējo izmaksu noteikšanas brīdi vēl nebija zināmas katras pašvaldības individuālā situācija investīciju objektu gatavībai, t.i. lielākai daļai ir nepieciešamas būtiskas investīcijas sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu infrastruktūras izveidei un attīstībai. Minētais var radīt būtiskus īstenošanas riskus, t.sk. arī uz plānotajiem ieguldījumiem ESF ietvaros.

Lai samazinātu minēto risku, atbilstoši MK sēdes protokollēmuma uzdevumam [1] tiek apzinātas reālās pašvaldību izmaksas plānošanas reģionu DI plānā noteikto sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu izveidei. Izmaksu optimizācijas nolūkā pašvaldības pārskata ieguldījumu veikšanas adreses, kā arī izveidojamo pakalpojumu vietu skaitu, nodrošinot, ka pakalpojuma vietu skaita samazinājumam nav negatīvas ietekmes uz ESF DI projektiem, vienlaikus pārskatot arī plānotos sasniedzamos rādītājus.

[1] MK 2018. gada 11. decembra sēdes protokols Nr.59 (52.§, 2.punkts): <http://tap.mk.gov.lv/mk/mksedes/saraksts/protokols/?protokols=2018-12-11>

(ca) Saistībā ar Regulas (ES) Nr. 1303/2013 15. Panta 2. Punkta a) apakšpunkta i) punktu – pārskats par integrēto pasākumu īstenošanu attiecībā uz ilgtspējīgu pilsētu attīstību.

Stratēģijā “Latvija 2030” ir noteikti šādi mērķi reģionālās attīstības jomā, kuru sasniegšanai būtiska loma ir nacionālas un reģionālas attīstības centriem, t.sk. republikas pilsētām:

1) radīt līdzvērtīgus dzīves un darba apstākļus visiem iedzīvotājiem, neatkarīgi no dzīves vietas, sekmējot uzņēmējdarbību reģionos, attīstot kvalitatīvu transporta un komunikāciju infrastruktūru un publiskos pakalpojumus;

2) stiprināt Latvijas un tās reģionu starptautisko konkurētspēju, palielinot Rīgas kā Ziemeļeiropas metropoles un citu valsts lielāko pilsētu starptautisko lomu.

Lai to panāktu, integrēto pasākumu īstenošanā ilgtspējīgu pilsētu attīstībā tiek ievērota pilsētu un lauku mijiedarbība (telpiskā dimensija), kas īpaši izteikti atspoguļojas uzņēmējdarbībā, vispārējā izglītībā un citās jomās. Līdz ar to ITI projektu ietvaros plānots radīt vismaz 2043 jaunas darba vietas un piesaistīt nefinanšu investīcijas vismaz 108 milj. *euro* apmērā, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbībai nepieciešamās infrastruktūras (ražošanas ēkas, inženierkomunikācijas, pievedceļi) uzlabošanā, tādējādi sniedzot ieguldījumu arī reģionu konkurētspējas uzlabošanā kopumā.

Projektu ideju un projektu iesniegumu vērtēšanā tiek analizēta projektu savstarpējā sasaiste (tematiskā dimensija), kas visvairāk raksturīga ir publisko pakalpojumu nodrošināšanā. Republikas pilsētās paredzēts veikt ieguldījumus 44 vispārējās izglītības iestādēs. Projektu īstenošanas ietvaros izglītības iestādēs tiek radīta moderna, ergonomiska un higiēnas prasībām atbilstoša mācību vide, kas papildināta ar mūsdienīgu mācību procesa nodrošināšanai nepieciešamo informācijas un komunikāciju tehnoloģiju aprīkojumu, un tā darbības nodrošināšanai nepieciešamajiem risinājumiem. Līdz 2019. gada vidum plānots pabeigt vairākus nozīmīgus objektus, t.sk., jau ir noslēgušies Rīgas Franču liceja jaunās ēkas pārbūves un modernizācijas darbi, nodrošinot papildus kapacitāti, kā rezultātā ir likvidēts mācību process divās maiņās. Tāpat pilnībā ir pārbūvēta Valmieras Pārgaujas ģimnāzijas ēka. Savukārt energoefektivitātes pasākumi tiek papildināti ar ieguldījumiem izglītības, kultūras, sociālajās, u.c. ēkās. Starp energoefektivitātes projektiem, 14 projekti tiek īstenoti izglītības iestādēs un 12

projekti tiek īstenoti ēkās, kas saistītas ar sociālo jomu un DI. Arī uzņēmējdarbības infrastruktūras projekti tiek sasaistīti ar ieguldījumiem kultūras un tūrisma attīstībā.

2016. gadā rosinātas diskusijas par Rīgas metropoles areāla pārvaldību, organizējot Rīgas un apkārtējo pašvaldību konferenci, tādējādi veicinot Rīgas metropoles areāla pašvaldību sadarbību. Konference bija būtisks solis turpmākai sadarbībai starp Rīgu, Pierīgas pašvaldībām un citām iesaistītajām pusēm metropoles areāla kopīgo izaicinājumu identificēšanā, iespējamo risinājumu rašanā, kā arī iespējamo sadarbības un pārvaldes mehānismu izveidē un iedzīvināšanā.

Rīgas plānošanas reģions ir uzsācis Rīcības plāna izstrādi Rīgas metropoles areāla attīstībai ar mērķi panākt Rīgas metropoles areāla saskaņotu attīstību un tur notiekošo procesu koordinēšanu, izmantojot integrētu pieeju un kompleksus risinājumus, lai saskaņotu valsts, Rīgas pilsētas, Rīgas metropoles areālā ietilpstošo pašvaldību un iedzīvotāju intereses.

Integrēto pasākumu īstenošanā tiek nodrošināta projektu pēctecība, sasaiste un ilgtspēja.

(d) Saistībā ar Regulas (ES) Nr. 1303/2013 15. panta 2. punkta a) apakšpunkta ii) punktu – attiecīgā gadījumā pārskats par makroreģionālās stratēģijas un jūras baseinu stratēģijas īstenošanu.

ESSBJR koordinācija Latvijā:

ESSBJR izstrādē un tās mērķu sasniegšanā Latvija ir piedalījies kopš stratēģijas idejas rašanās brīža. ESSBJR ieviešana balstās uz Rīcības plānu, un tā koordināciju Latvijā nodrošina nacionāla darba grupa, kurā ir pārstāvētas visas nozaru ministrijas, kā arī sociālie partneri. No 2014 –2019. gadam notikušas desmit Rīcības plāna īstenošanas darba grupas sanāksmes, kuru ietvaros tika apspriesta Rīcības plāna pārskatīšana un EK ziņojumi par ES makro-reģionālo stratēģiju pārskatīšanu, vērtētas nepieciešamās izmaiņas ESSBJR nacionālajā koordinācijas mehānismā, kā arī saņemta jaunākā informācija par ESSBJR prioritāšu īstenošanu, ERAF Vadošo iestāžu tīkla aktivitātēm u.c. aktuālajiem jautājumiem. Bez pastāvīgajiem darba grupas locekļiem uz sanāksmēm vairākkārt tika aicināti citu dalībvalstu un iesaistīto pušu pārstāvji, lai informētu par gaidāmajiem ESSBJR forumiem, komunikācijas aktivitātēm, finansēšanu u.c. jautājumiem.

Lai nodrošinātu efektīvāku Rīcības plāna ieviešanu, 2017. gadā tika precizēts ESSBJR nacionālās koordinācijas mehānisms [1] attiecībā uz kompetenču sadali starp iesaistītajām ministrijām par Rīcības plānā paredzētajām politikas jomām un horizontālajām darbībām; piemēram, kopš 2016. gada marta Inovācijas politikas jomas koordinēšanu ir uzņēmusies EM, pārņemot pienākumus no Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM).

Sadarbība ar citām valstīm:

Latvija aktīvi sadarbojas ar citām reģiona valstīm ESSBJR mērķu sasniegšanai.

Regulāra viedokļu apmaiņa norisinās nacionālo koordinatoru sanāksmju un Augsta līmeņa grupas ietvaros. Tāpat Latvija regulāri sadarbojas ar ESSBJR ikgadējo forumu rīkotājiem, lai tajos nodrošinātu arī Latvijas pārstāvju dalību.

Reizi divos gados, sekojot EK vienotā ziņojuma par ES makro-reģionālo stratēģiju īstenošanu rekomendācijām, tiek pieņemti Padomes secinājumi par ES makro-reģionālo stratēģiju īstenošanu, kuru izstrādē piedalās arī Latvija.

Kopš 2017. gada norisinājušās divas ESSBJR nacionālo koordinatoru kopīgas tikšanās ar Interreg Baltijas jūras programmas Monitoringa komitejas pārstāvjiem, lai apmainītos ar viedokļiem par programmas atbalstu ESSBJR finansēšanai. Savukārt 2018. gada februārī Tallinā, Igaunijā, norisinājās diskusija par ES makro-reģionālo stratēģiju sasaisti ar kohēzijas politiku, piedaloties valstu nacionālajiem koordinatoriem un ESI fondu VI pārstāvjiem.

Lai veicinātu aktīvāku sadarbību starp reģiona valstīm, no 2016. gada maija Latvija, līdzās Zviedrijai, Igaunijai, Lietuvai, Polijai un Somijai, piedalās ERAF Vadošo iestāžu tīkla darbībā. Tīkla mērķis ir rast veidus, kā efektīvāk finansiāli atbalstīt ESSBJR mērķu īstenošanu,

izmantojot ERAF programmas. *Project-to-project* sadarbības ietvaros 2016. gadā tika izvēlēta tīro tehnoloģiju attīstība, kura ir aktuāla visām Baltijas jūras reģiona valstīm kā viena no Viedās specializācijas nišām.

ESI fondu ieguldījumi ESSBJR ieviešanai:

Līdz ar to 2014.–2020. gada plānošanas periodā koordinācija starp ESSBJR un PL tika iestrādāta vairākos DP prioritārajos virzienos, saskaņojot ES fondu ietvaros veiktās investīcijas ar ESSBJR mērķiem [2]:

- “Glābt jūru” ir saskaņots ar prioritārajiem virzieniem “Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte” un “Ilgtspējīga transporta sistēma”;
- “Nodrošināt reģiona pieejamību” – ar prioritāriem virzieniem “IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi”, “Pāreja uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs” un “Ilgtspējīga transporta sistēma”;
- “Palielināt labklājību” - ar prioritāriem virzieniem “Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas”, “Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja” un “Vides aizsardzība un resursu izmantošanas efektivitāte”.

DP ietvaros paredzētās ESI fondu investīcijas, kas sekmē ESSBJR noteikto mērķu sasniegšanu, indikatīvi veido 56,6 % jeb 2 501,3 milj. *euro* no DP kopējā ES fondu finansējuma. Papildinātība ar ESSBJR ir iestrādāta ne tikai ieguldījumu prioritāšu līmenī, bet arī projektu iesniegumu atlases kritēriju līmenī, paredzot, ka noteikto prioritāro virzienu ietvaros tiks apstiprināti tikai tie projekti, kuru plānotās darbības veicinās ESSBJR mērķu sasniegšanu.

ETS mērķa ietvaros, lai sekmētu ESSBJR īstenošanu, Interreg Baltijas jūras reģiona programma sniedz atbalstu ESSBJR politikas jomu un horizontālo darbību koordinatoriem. Tāpat tiek nodrošināts līdzfinansējums komunikācijas aktivitātēm, kas ir saistītas ar ESSBJR īstenošanu un ESSBJR forumu organizēšanu. Rezultātā tiek palielināta Baltijas līmeņa organizāciju institucionālā kapacitāte, sekmēta ESSBJR īstenošanas koordinācija un veicināta viedokļu apmaiņa un diskusijas. Jaunu stratēģiski nozīmīgu iniciatīvu izstrādei, 2016. gadā Interreg Baltijas jūras reģiona programmā pirmajā projektu konkursā sākuma kapitāls (seed money) piešķiršanai tika atbalstīti 25 projekti, t.sk. 15 projekti ar Latvijas partneru dalību. Otrais konkurss plānots 2019. gada beigās.

ESSBJR paraugprojekti (*flagships*) ar Latvijas partneru iesaisti:

Latvija aktīvi iesaistās arī ESSBJR paraugprojektu īstenošanā. No šobrīd ieviešanas stadijā esošajiem ESSBJR paraugprojektiem 57 projektos piedalās partneri no Latvijas. Vienā no projektiem Latvija bija vadošais projekta partneris (Rīgas pilsēta projektā “Integrated Storm Water Management”). Informācija par visiem aktīvajiem un pabeigtajiem ESSBJR paraugprojektiem ir pieejama aktuālajā Rīcības plāna pielikumā [3]. Turpat atrodami 77 jau īstenoti projekti, no kuriem 34 bija ar Latvijas partneru dalību, t.sk. divos no tiem Latvija bija vadošais partneris.

Jāatzīmē, ka ETS mērķa programmas aktīvi līdzdarbojas ESSBJR un tā Rīcības plāna īstenošanas sekmēšanā: tika atbalstīti 53 paraugprojekti ar Latvijas partneru dalību tādās ESSBJR prioritārajās jomās kā enerģētika, bioekonomika, kultūra, izglītība, vides aizsardzība, klimats, inovācijas un transports.

[1] Informatīvais ziņojums “Par Eiropas Savienības Stratēģijas Baltijas jūras reģionam nacionālās koordinācijas mehānismu Latvijā”, saskaņots MK 2016. gada 28. jūnijā: http://tap.mk.gov.lv/doc/2016_08/AMzino_160616.1199.doc

[2] <https://www.mfa.gov.lv/data/file/REGIO-2013-00811-00-00-LV-TRA-00.pdf>

[3] <http://www.balticsea-region.eu/action-plan?task=document.viewdoc&id=25>

(e) Saistībā ar Regulas (ES) Nr. 1303/2013 15. panta 2. punkta a) apakšpunkta iii) punktu – attiecīgā gadījumā pārskats par integrētās pieejas īstenošanu, lai risinātu to ģeogrāfisko reģionu vajadzības, kurus visvairāk skar nabadzība, vai to mērķgrupu vajadzības, kurās ir lielākais diskriminācijas vai sociālās atstumtības risks:

Atbilstoši PL minētajam, ar mērķi pilnveidot sociālo pakalpojumu infrastruktūru 9.3.1.1. pasākuma pirmo kārtu, kas ietverta ITI ietvarā īsteno 8 nacionālās nozīmes centri (lielās pilsētas, izņemot Rīgu). 9.3.1.1. pasākuma ietvaros plānoti ERAF ieguldījumi DI plānos noteikto sociālo pakalpojumu infrastruktūras izveidei un attīstībai personām ar GRT, bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, kuriem noteikta invaliditāte un kuri dzīvo ģimenēs, ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem.

Pārskata periodā ir uzsākta projektu iesniegumu atlase, ko organizē lielās pilsētas. Atsaucoties uz iepriekšējā Progresā ziņojumā minēto attiecībā uz līdzšinēji konstatētajām problēmām projektu atlases/īstenošanas uzsākšanā, kas, t.sk. atsevišķos gadījumos saistīta ar nepietiekamu kapacitāti vairāku paralēlu ITI projektu iesniegumu atlasu organizēšanā un to, ka nav izstrādātas vadlīnijas ieviešanas nosacījumu izstrādei un projektu izmaksu noteikšanai, jāmin, ka, lai atbalstītu pašvaldības:

- 1) lielajām pilsētām nodoti otrās kārtas projektu iesnieguma atlases dokumentu paraugi, ko tās var izmantot, veicot neliela apjoma tehniskus precizējumus;
- 2) precizēti ieviešanas nosacījumi, paredzot, ka atlase ir organizējama 12 mēnešu laikā no DI plāna apstiprināšanas (t.sk. paredzot, ka projektu iesniegumu atlasī pamatotos gadījumos var pagarināt, bet ne ilgāk kā par sešiem mēnešiem), lai visām pašvaldībām būtu vienādi nosacījumi un termiņi projektu iesniegumu sagatavošanai un projektu iesniegumu atlases organizēšanai;
- 3) attiecībā uz tehnisko dokumentu neesamību infrastruktūrai, kurā plānots veikt ieguldījumus, jāatzīmē, ka tā nav obligāta prasība projekta iesnieguma iesniegšanai un vērtēšanai, līdz ar to šo dokumentu izstrādi var veikt paralēli vai arī projekta īstenošanas laikā.

Arī turpmāk regulāri tiks vērtēti 9.3.1.1. pasākuma sniegums, analizējot novirzes, ja tādas tiks konstatētas, sadarbojoties ar plānošanas reģioniem un pašvaldībām, lai plānotos mērķus sasniegtu vislabākajā kvalitātē, kā arī, ja tas būs nepieciešams, piedāvāt alternatīvus risinājumus mērķa grupas atbalstam.

(f) Saistībā ar Regulas (ES) Nr. 1303/2013 15. panta 2. punkta a) apakšpunkta iv) punktu – attiecīgā gadījumā pārskats par īstenošanu, lai risinātu to reģionu demogrāfiskās problēmas, kurus skar būtiski vai pastāvīgi dabas vai demogrāfiski kavēkļi.

Demogrāfiskās pārmaiņas Latvijā rada aizvien būtiskākus izaicinājumus valsts un reģionu izaugsmei. 2018. gada beigās Latvijā dzīvoja 1 milj. 920 tūkst. iedzīvotāju – par 14,4 tūkst. mazāk nekā pirms gada. 2018. gadā starptautiskās ilgtermiņa migrācijas rezultātā iedzīvotāju skaits samazinājās par 4,9 tūkst., kas ir zemākais rādītājs pēdējo 20 gadu laikā, bet negatīva dabiskā pieauguma rezultātā divas reizes vairāk – par 9,5 tūkst.

Pozitīvas un ilgtspējīgas demogrāfiskās situācijas izmaiņas Latvijā ir izvirzītas par vienu no valdības prioritātēm. Līdz ar to, lai izstrādātu un sniegtu priekšlikumus tautas ataudzes atbalsta pasākumu pilnveidošanai, tika izveidota starpinstitucionāla sadarbības platforma Demogrāfisko lietu centrs (DLC). 2018. gadā galvenie DLC virzītie pasākumi bija vērsti uz trešā bērna politiku, pilnveidojot ģimenes valsts pabalsta sistēmu un ieviešot piemaksu par vairāku bērnu aprūpi, simtgades pasākumu ietvaros organizējot pasākumus, lai stiprinātu ģimenes vērtību sabiedrībā, preventīvo atbalstu bērnu tiesību aizsardzības pilnveidošanai, reemigrācijas veicināšanai, ārpusģimenes aprūpes sistēmas pilnveidošanai, mājokļu programmas turpināšanai u.c. 2019. gadā DLC galvenās plānotās aktivitātes ir vērstas uz sociālās apdrošināšanas iemaksu objekta apmēra pārskatīšanu bērna kopšanas atvaļinājuma laikā, programmas Ģimenei draudzīga pašvaldība turpināšanu un attīstību, kā arī programmas Ģimenei draudzīga darbavieta uzsākšanu.

Īpaša loma demogrāfijas situācijas uzlabošanā ir vietējā līmeņa stratēģijām, lai nodrošinātu pēc iespējas pielāgotu un reģionam nepieciešamu investīciju plānojumu. Tāpēc pēc DLC iniciatīvas no 2017. gada īstentās iniciatīvas “Ģimenei draudzīga pašvaldība” ietvaros tiek sekmēta pozitīvā konkurence pašvaldību vidū, lai, ņemot vērā pozitīvos piemērus, arvien vairāk

pašvaldības sniegtu ģimenēm draudzīgus un pieejamus pakalpojumus, kā arī veidotu arvien jaunus atbalsta mehānismus. Turklāt, pamatojoties uz sasniegtajiem rezultātiem 2017. gadā, 2018. gadā tā tika papildināta ar jaunu iniciatīvu – “Goda ģimenes gads”, kuras ietvaros tiek godinātas Latvijas daudzbērnu ģimenes. Iniciatīvas ietvaros izveidota arī interneta vietne www.vietagimenei.lv, kur ikviens apmeklētājs var iepazīties ar savas pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem un atbalstu ģimenēm. Iniciatīvas “Ģimenei draudzīga pašvaldība” rezultātā tiek sniegts finansiāls atbalsts pašvaldībām ģimeniskas vides veidošanai, kā arī uzlaboti pašvaldību pakalpojumi ģimenēm ar bērniem.

Lai nodrošinātu pārskatāmu un ģimenēm draudzīgu pirmsskolas izglītības pakalpojumu sniegšanu pašvaldībās, izstrādāti un veikti grozījumi Izglītības likumā - iedzīvināts princips, ka bērnodārzos “nauda seko bērnam”. Izveidota metodika, pēc kuras pašvaldība nosaka, cik izmaksā viens bērns pašvaldības bērnu dārzā (no pusotra gada vecuma līdz pamatizglītības ieguves uzsākšanai) un šāda summa pašvaldībai ir jāsedz privātajam bērnodārzam gadījumos, ja pašvaldība nenodrošina vietu savā bērnu dārzā.

Tāpat 2018. gadā uzsākts aizbraukušo Latvijas iedzīvotāju remigrācijas pilotprojekts, kura ietvaros pieci reģionālie remigrācijas koordinatori sniedz atbalstu un konsultācijas aizbraukušajiem par iespējām atgriezties Latvijā, palīdzot atrast izglītības iestādes, dzīvesvietu, darba iespējas, u.tml. Turklāt projekta ietvaros noteikts arī finansiāls atbalsts remigrantiem uzņēmējdarbības uzsākšanai Latvijā – līdz pat 9000 *euro*, kas konkursa rezultātā piešķirts remigrantu uzņēmējdarbības idejām katrā no pieciem plānošanas reģioniem. Kopējais finansējuma apmērs, kas bija pieejams uzņēmējdarbības uzsākšanai, bija 180 tūkst. *euro*, kas tika finansēti VARAM prioritārā pasākuma “2018. - 2020. gadam “Pilotprojekts pašvaldībās reemigrācijas veicināšanai “Reģionālās reemigrācijas koordinators”” ietvaros.

5. ATTIECĪGĀ GADĪJUMĀ DARBĪBAS, KAS VEIKTAS, LAI NOSTIPRINĀTU DALĪBVALSTS IESTĀŽU UN ATBALSTA SAŅĒMĒJU SPĒJU PĀRVALDĪT UN IZMANTOT ESI FONDUS (REGULAS (ES) NR. 1303/2013 52. PANTA 2. PUNKTA F) APAKŠPUNKTS)

Papildus 2017.gada progresa ziņojumā minētajam:

- Pārskata periodā VI veikusi deleģēto funkciju pārbaudes, izmantojot uz risku balstītu pieeju, lai gūtu pārlicību par starpniekinstitūcijām deleģēto funkciju (projektu iesniegumu vērtēšana, līgumu slēgšana/ līgumu grozījumu izvērtēšana, iepirkumu pirmspārbaudes, maksājumu pieprasījumu pārbaudes, neatbilstību administrēšana, pārbaudes projektu īstenošanas vietās, KPVIS administrēšana) atbilstošu nodrošināšanu. Tāpat veikts visu pilsētu pašvaldību (ITI) iekšējo procedūru un CFLA iekšējo procedūru izvērtējums pret ārējiem normatīvajiem aktiem un to piemērošanu praksē. Atsevišķos gadījumos ir konstatēti trūkumi, kuriem nav būtiskas ietekmes uz deleģēto funkciju izpildes kopējo kvalitāti. Par konstatēto trūkumu novēršanu ir sagatavoti rīcības plāni, kas tiek pildīti, ievērojot saskaņotos termiņus.
- CFLA turpina pārskatīt un uzlabot savu iekšējo kontroles sistēmu, arvien vairāk pārejot uz risku balstītu pieeju, mazinot kontroles un mērķējot tās uz projektos biežāk pieļautajām atkāpēm un pārkāpumiem, tādējādi arī samazinot CFLA nepieciešamo laiku, lai apstrādātu FS iesniegtos maksājuma pieprasījumus un veiktu maksājumus. Aktīvs darbs pie kontroļu izvērtēšanas turpinājās arī 2018.gada rudenī, kad CFLA rīcībā bija uzkrāti pietiekoši statistikas dati un rezultāti par kontroles pasākumu efektivitāti, kas ļāva veikt projektu uzraudzības procesu analīzi, samazinot izlases dokumentāciju jomās, kurās netiek konstatēti pārkāpumi. Tādējādi sagaidāms, ka no 2019. gada atsevišķām FS grupām samazināsies pārbaudēm iesniedzamo dokumentu apjoms.
- 2017. gada augustā MK apstiprināti grozījumi MK 2015. gada 24. februāra noteikumos Nr. 108 “Kārtība, kādā uzrauga un izvērtē Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanu, kā arī izveido un izmanto Kohēzijas politikas fondu vadības

informācijas sistēmu 2014.–2020. gadam” paredzot normu, kas ļauj CFLA elastīgāk rīkoties pie Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas 2014.-2020. gadam (KPVIS) izstrādes tā, lai apstiprinātās veidlapas varētu papildināt ar laukiem, kas nepieciešami efektīvākai projektu administrēšanai, taču nebūs obligāti aizpildāmi FS. Savukārt 2018. gada jūnijā apstiprināti grozījumi šajos noteikumos, ieviešot Eiropas Parlamenta un Padomes noteiktos nosacījumus fizisku personas datu apstrādē un aizsardzībā, kā arī mazinot administratīvo slogu ikgadējo atbildīgo iestāžu un sadarbības iestādes ziņojumu izstrādē.

- No 2018. gada CFLA projektu pārbaudēs sāka izmantot EK izstrādāto risku noteikšanas rīku ARACHNE, kura ietvaros tiek apstrādāta projektu iesniedzēju, atbalsta saņēmēju un to saistīto personu ārējās datubāzēs pieejami dati, ar mērķi identificēt dažādus riska indikatorus.
- 2018. gadā CFLA organizēja divus semināru ciklus “Labā prakse ES fondu projektu īstenošanā”. Semināru ietvaros tika apskatītas un izskaidrotas vairākas ESI fondu atbalsta saņēmējiem saistošas tēmas: progress ESI fondu projektu ieviešanā, projektu iesniegumu un projekta dokumentācijas sagatavošanā vērā ņemamie aspekti un ieteikumi, padziļināti skaidroti iepirkuma un konkurences tiesību jautājumi, būvniecības procesa organizēšanas gaita, vides pieejamība un iekļaujošais dizains u.c.
- Pārskata periodā turpināts darbs pie KPVIS pilnveidošanas – pabeigta izstrāde vairākām sadaļām, kas tika veiksmīgi notestētas un ir pieejamas produkcijas vidē. Joprojām turpinās darbs pie finanšu instrumentu sadaļas izstrādes. Tāpat pilnveidotas datu analīzes rīka izmantošanas iespējas (iestrādāti papildu datu izgūšanas parametri). Rīkā pieejama detaļa un savstarpēji savienojama informācija par darbības programmu, projektiem, maksājumu pieprasījumiem, maksājumu pieteikumiem, neatbilstībām un rādītājiem.
- 2018.gada jūnijā apstiprināti trīs MK noteikumi, ar kuru spēkā stāšanos ir ieviesti disciplinējoši pasākumi attiecībā uz sākotnēji plānoto ESI fondu projektu īstenošanas termiņu un plānoto maksājumu pieprasījumu iesniegšanas termiņu un apjoma ievērošanu, kas disciplinē projektu īstenošanu, novērš ESI fondu finansējuma ieviešanas riskus un ļauj objektīvi saplānot valsts budžeta plūsmu ESI fondu projektos kopumā.
- 2018. gada jūlijā veikta VI reorganizācija, mazinot cilvēkresursu skaitu, vienlaikus stiprinot kapacitāti, pārsturkturējot darbu sadalījumu starp departamentiem un nodaļām, mazinot koordinēšanas funkcijas un uzdevumus, novēršot dublēšanos un procesu sadrumstalotību, kas deva pozitīvu ietekmi uz pieejamo resursu racionālu un efektīvu izmantošanu.
- Pārskata periodā VK TP projekta ietvaros turpinājusi nodrošināt mērķtiecīgas un koordinētas apmācības ESI fondu vadībā iesaistīto institūciju nodarbinātajiem, kā arī ESI fondu Uzraudzības komitejas (UK) locekļiem un pašvaldību pārstāvjiem. 2017. un 2018. gadā kopumā apmācīti 1874 mērķgrupas pārstāvji. Kapacitāte stiprināta tādos jautājumos kā publiskais iepirkums, personas datu aizsardzība, komercdarbības atbalsta kontroles regulējums, būvniecība, risku pārvaldība, krāpšanas un korupcijas identificēšana un novēršana, finanšu vadība, komunikācija un publicitāte u.c. Regulāri pilnveidotas E-Kohēzijas sistēmas datu analīzes rīka lietošanas prasmes. Lai īpaši stiprinātu ESI fondu UK sastāvā esošo nevalstisko organizāciju kapacitāti, atsaucoties viņu pieprasījumam, organizēts ievadkurss ESI fondu vadībā, kas izrādījies noderīgs arī jaunpienākušajiem ESI fondu vadībā iesaistīto valsts pārvaldes institūciju kolēģiem. Mācību laikā to dalībniekiem nodrošināta iespēja iepazīties arī ar citu ES dalībvalstu pieredzi un labo praksi ESI fondu vadībā, piemēram, Lietuvas, Īrijas, Lielbritānijas, Zviedrijas, Grieķijas, Francijas u.c. Lai izvērtētu organizēto mācību kvalitāti un lietderību, 2018. gada beigās VK veica mērķgrupas aptauju. Izvērtējuma rezultāti liecina, ka 92 % respondentu ieguvumu no VK organizētajām mācībām ir novērtējuši ar atbildēm “labi” vai “ļoti labi”, secinot, ka mācības ir bijušas noderīgas ikdienas darbam.

- Izvērtējot ELFLA un EJZF ieviešanas rezultātus, secināts, ka nodrošināta šo fondu ieviešanai, administrēšanai un pārvaldībai nepieciešamā cilvēkresursu kapacitāte un kompetence, kā arī šo fondu ieviešana tiek nodrošināta atbilstoši ES tiesību un nacionālos tiesību aktos noteiktajam.
- Kopš 2011. gada 1.jūnija ELFLA un EJZF maksājumu iestādei – LAD – piešķirts kvalitātes sertifikāts ISO 9001:2008 un 2014. gadā arī ISO 27001:2013. 2017. gadā tika veikta pārsertifikācija par attiecīgajiem nosacījumu, kritēriju izpildi par atbilstību šo kvalitātes sertifikātu piešķiršanas prasībām un pārsertifikācijas rezultāti apliecināja, ka LAD darbības sfēras – ES un valsts atbalsta pasākumu administrēšana lauksaimniecībā, zivsaimniecībā, mežsaimniecībā un lauku attīstībā – tiek veikta atbilstoši starptautiski atzītam kvalitātes vadības standartam.

6. VEIKTĀS DARBĪBAS UN SASNIEGTAIS PROGRESS, LAI MAZINĀTU ADMINISTRATĪVO SLOGU ATBALSTA SAŅĒMĒJIEM (REGULAS (ES) NR. 1303/2013 52. PANTA 2. PUNKTA G) APAKŠPUNKTS)

Lai mazinātu administratīvo slogu, papildus 2017. gada Progresā ziņojumā minētajam pārskata periodā stiprināta normatīvā bāze un metodikas ESI fondu ieviešanā:

- 2017. gada jūnijā aktualizētas Vadlīnijas MK noteikumu par SAM īstenošanu izstrādei, kā arī 2018. gada beigās aktualizētas Vadlīnijās attiecināmo un neattiecināmo izmaksu noteikšanai 2014.–2020. gada plānošanas periodā, kā arī regulāri sniegtas konsultācijas izmaksu attiecināšanas jautājumos.
- VI saskaņojusi vienreizējā maksājuma un vairākas AI izstrādātas vienas vienības izmaksu metodikas, kuras samazina administratīvo slogu projektu ietvaros.
- 2018. gada septembrī tika apstiprināta VI izstrādātā horizontālā viena kilometra vienas vienības izmaksu metodika, kas nosaka vieglā transportlīdzekļa un sabiedriskā (reģionālās starppilsētu nozīmes, reģionālās vietējās nozīmes maršruti) transporta likmi par nobrauktu 1 km projektu ietvaros. 2019. gada sākumā plānots apstiprināt VI izstrādātu horizontālā iekšzemes komandējumu izmaksu vienas vienības izmaksu metodika, kas nosaka dienas naudas un naktsmītņu likmes Rīgā un ārpus Rīgas teritorijas. Papildus turpinās darbs pie jaunu metodiku izstrādes.
- 2018. gada jūlijā aktualizētas vadlīnijas Nr. 2.5. “Vadlīnijas par Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta pārbaudēm 2014.–2020. gada plānošanas periodā”, veicot izmaiņas pamatojoties uz Publisko iepirkumu likuma regulējuma un saistīto normatīvo aktu izmaiņām, papildinot ar informāciju par nepieciešamību dokumentus uzglabāt projekta dzīves cikla laikā, ja sadarbības iestāde veic projekta ieguldījumu uzraudzību.
- 2018. gada decembrī aktualizētas vadlīnijas Nr. 2.7. “Vadlīnijas par finanšu korekciju piemērošanu, ziņošanu par ES fondu ieviešanā konstatētajām neatbilstībām, neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu 2014.–2020. gada plānošanas periodā”, skaidrāk definējot neatbilstību ietvaru, EK/OLAF ziņojamo neatbilstību apjomu un veikti optimizējoši uzlabojumi, lai izvairītos no citu procesu ietvaros atrunātu normu dublēšanas. Papildus uzskatāmībai un labās prakses turpināšanai pievienots apkopojums ar iepriekšējo vadlīniju redakcijas piemēriem, kā arī ar neatbilstību pārskatos biežāk sastopamajiem gadījumiem un uzskatāmāk attēloti galvenie neatbilstību administrēšanas soļi.
- 2018. gada jūnijā MK apstiprināti grozījumi MK 2015. gada 10. februāra noteikumos Nr. 77 “Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu pārbaudes veikšanas kārtība 2014. – 2020.gada plānošanas periodā”, papildinot maksājuma pieprasījuma E sadaļu ar nosacījumu, ka minēto sadaļu neizpilda to projektu ietvaros, kur ir paredzēti publiskā tipa pasākumi, attiecīgi samazinot administratīvo slogu FS, sadarbības partneriem, projektos iesaistītajiem dalībniekiem, kā arī sadarbības iestādei.

- Pārskata periodā īstenots Elektroniskās iepirkumu sistēmas (EIS) projekts “E-iespējamību un e-izsoļu platformas attīstība”, kas vēl nav noslēdzies, piemēram, E-konkursa apakšsistēmā tiek nodrošināta ērtāka elektroniskās iepirkuma procedūras veikšana valsts un pašvaldības iestādēm un citiem sistēmas lietotājiem, un ir pilnveidots E-izziņu pieprasījuma pakalpojums. Līdz ar to šobrīd tiek izpildītas Publiskā iepirkuma likuma prasības par ārzonas fakta pārbaudes iespēju piegādātājiem un to kapitālu daļu turētājiem. Būtiski, ka šobrīd notiek darbs pie EIS pilnveidošanas vēl šādās kategorijās:
 - EIS atvērto datu kopu nodošana uz atvērto datu portālu;
 - EIS lietojamības uzlabojumi, kas skar pircēju profila izveidi un meklētāja funkcionalitātes pārstrādi. Projekta ietvaros jau daļēji īstenota arī jaunas strukturētas, dinamiskas datu kopas “Eiropas vienotā iepirkuma procedūras dokumenta (ESPD)” izstrāde un integrācija EIS e-konkursu apakšsistēmā, kas veicinās datu atkārtotu izmantošanu citās (primāri ārvalstu) sistēmās. Ņemot vērā minēto EIS projekta īstenošana būtiski mazinās administratīvo slogu iepirkumu procedūras īstenošanā.
- Ieviešot EJZF, ir pilnveidota vienotā informācijas sistēma un elektroniskā pieteikšanās sistēma, lai pēc iespējas plašāk tiktu izmantota iespēja pieteikties uz atbalstu, iesniegt pārskatus un arī veikt saziņu elektroniski, tādējādi samazinot administratīvo slogu atbalsta pretendentiem un saņēmējiem. Papildus tam, ir izveidota un veiksmīgi darbojas uz klientu vērsta pakalpojumu sniegšanas sistēma ZM un tās padotības iestādēs, tādējādi nodrošinot attiecīgo pakalpojumu pieejamību vienā iestādē un arī visā Latvijas teritorijā (Rīgā un 9 Latvijas reģionos).

7. REGULAS (ES) NR. 1303/2013 5. PANTĀ MINĒTO PARTNERU (PAŠVALDĪBAS, EKONOMISKIE UN SOCIĀLIE PARTNERI, NVO) LOMA PARTNERĪBAS NOLĪGUMA ĪSTENOŠANĀ (REGULAS (ES) NR. 1303/2013 52. PANTA 2. PUNKTA H) APAKŠPUNKTS)

2018. gadā sadarbībā ar nozaru ministrijām tika izstrādāti un UK rakstiskās procedūras ietvaros saskaņoti DP grozījumi Nr. 3 (UK 2018. gada 25. janvāra lēmums Nr.L-2018/02) un DP grozījumi Nr. 4 (UK 2018. gada 19. septembra lēmums Nr. L-2018/27). Grozījumu priekšlikumu sagatavošanā un saskaņošanā tika iesaistītas visas nozaru ministrijas, Valsts kanceleja, Pārresoru koordinācijas centrs, pašvaldību organizācijas, piem., Latvijas Pašvaldību savienība, biedrība “Latvijas Lielo pilsētu asociācija”, plānošanas reģioni, biedrība “Reģionālo attīstības centru apvienība”, kā arī pašvaldības, darba devēju un darbinieku organizācijas – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība un Latvijas Darba devēju konfederācija, u.c. biedrības un nodibinājumi.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu pakalpojumu pārklājumu Latvijā, pašvaldības un plānošanas reģioni ir noteikti kā FS vai kā sadarbības partneri dažādu SAM ietvaros. Savukārt, lai pilnvērtīgi izmantotu sociālo partneru un biedrību un nodibinājumu intelektuālo potenciālu un dotu viņiem reālas partnerības iespējas savas nozares ietvaros, vairāku SAM ietvaros sociālie partneri un biedrības un nodibinājumi tiek iesaistīti ne tikai kā FS vai sadarbības partneri, bet arī kā projektu īstenošanā un labuma guvēji, sniedzot iespēju nevalstiskajam sektoram līdzdarboties KP fondu īstenošanā plašākā nozaru tvērumā. Papildu informāciju skatīt sadaļā par progresu integrētās pieejas īstenošanā attiecībā uz teritoriālo attīstību, tostarp to reģionu attīstību.

Lai nodrošinātu sekmīgu SAM un to pasākumu īstenošanas dokumentu izstrādi un apstiprināšanu, tiek organizētas apakškomiteju (AK) sēdes (2018. gada laikā kopā noorganizētas 7 AK sēdes), kurās diskusijās iesaistās ne tikai valsts institūcijas, bet arī sociālie un sadarbības partneri, kā arī biedrības un nodibinājumi, lai panāktu pēc iespējas plašāku sabiedrības interešu pārstāvību. Pēc diskusijām AK, SAM un to pasākumu projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji tiek virzīti apstiprināšanai UK, kur ikvienam UK dalībniekam ir iespēja paust viedokli un izteikt

priekšlikumus kritēriju uzlabošanai (2018. gada laikā noorganizēta 1 UK klātienes sēde un 7 UK rakstiskās procedūras). UK un AK kopumā līdz šim ir nodrošināta plaša sabiedrības iesaiste – vairāk kā puse UK balsstiesīgo dalībnieku pārstāv kādu no biedrībām vai nodibinājumiem, kas pārstāv visas sabiedrības intereses. UK un AK materiāli ir publiski pieejami UK dokumentu vadības sistēmā jeb e-portfelī: <https://komitejas.esfondi.lv>.

ES struktūrfondu un KF Konsultatīvās izvērtēšanas darba grupa (turpmāk – KIDG) veic ES fondu izvērtēšanas uzraudzību ar mērķi nodrošināt kvalitatīvu ES fondu efektivitātes, lietderības un ietekmes izvērtēšanu, lai nodrošinātu pierādījumu bāzi uzlabojumiem DP īstenošanas kvalitātē. KIDG sastāvā iekļauti pārstāvji no valsts pārvaldes institūcijām, kā arī sadarbības partneri – Latvijas Pašvaldību savienība, biedrība “Latvijas Lielo pilsētu asociācija”, plānošanas reģioni un biedrība "Reģionālo attīstības centru apvienība". 2018. gadā KIDG ir noorganizētas 10 rakstiskās procedūras, kas saistītas ar izvērtējumu īstenošanu atbilstoši Ikgadējam izvērtēšanas plānam 2018. gadam. Savukārt 2018. gada 12. decembrī notika viena klātienes sanāksme, kurā izskatīti 2018. gadā veiktie izvērtējumi un to rezultāti, veikta Ieteikumu ieviešanas plāna aktualizēšana un apstiprināts Ikgadējais izvērtēšanas plāns 2019. gadam.

8. TO DARBĪBU KOPSAVILKUMS, KURAS IR VEIKTAS SAISTĪBĀ AR HORIZONTĀLO PRINCIPU PIEMĒROŠANU UN POLITIKAS MĒRĶIEM ESI FONDU ĪSTENOŠANAI (REGULAS (ES) NR. 1303/2013 52. PANTA 2. PUNKTA I) APAKŠPUNKTS)

Horizontālais princips “Vienlīdzīgas iespējas” (HP VI)

Lai nodrošinātu vienotu izpratni par HP VI īstenošanu un nediskriminācijas principu ievērošanu ESI fondu ieviešanā, LM kā HP VI atbildīgā iestāde sniedz metodoloģisko atbalstu ESF, ERAF un KF vadībā un ieviešanā iesaistītajiem, tostarp izstrādā metodikas, skaidrojošus materiālus, vadlīnijas, īsteno seminārus u.c. pasākumus.

Līdzšinēji:

- nodrošinātas 60 vides pieejamības ekspertu konsultācijas ERAF un KF projektu īstenošanas vietās par vides un informācijas pasākumu pieejamības nodrošināšanu projektos;
- izstrādātas vadlīnijas “Vides un informācijas pieejamība. Labās prakses piemēri ERAF un KF projektos”
- izstrādātas vadlīnijas “Vides pieejamības vadlīnijas publiskām būvēm un telpām un publiskajai ārtelpai”, kas apkopo gan Latvijas normatīvajos aktos noteiktās prasības pieejamas vides izveidei cilvēkiem ar ierobežotām pārvietošanās spējām, gan dažādu valstu ekspertu izstrādātos ieteikumus un tās var kalpot kā palīgmateriāls arhitektiem, inženieriem, būvniekiem u.c., kam interesē jautājumi saistīti ar pieejamas apkārtējās vides izveidi;
- organizēta konference “Iekļaujošs dizains 2018: domā, plāno, veido ikvienam”, kurā apvienojās eksperti no Latvijas un Ziemeļvalstīm – ESI fondu FS, politikas veidotāji, pētnieki, dizaineri, arhitekti, plānotāji, lietotāji un praktiķi - visi, kas interesējas par sasniegumiem un pielietojumiem iekļaujošā dizaina jomā, kas vērsti uz būvētās vides un IKT pieejamību ikvienam [1];
- 2017.–2018. gadā nodrošināti 16 semināri par HP VI īstenošanu (555 dalībnieki) dažādu nozaru speciālistiem – gan politikas veidotājiem, gan būvniecības speciālistiem, izglītības jomas pārstāvjiem, valsts iestāžu auditoriem. Semināri tika organizēti sadarbībā ar pašvaldībām, EM, IZM, Latvijas Pašvaldību savienību, Invalīdu un viņu draugu apvienību “Apeirons”;
- izstrādātas Vadlīnijas vides un informācijas pieejamības nodrošināšanai Latvijas simtgadei veltītajos pasākumos, aicinot pasākumu organizatorus nodrošināt

pasākumu pieejamību cilvēkiem ar invaliditāti ne tikai kā skatītājiem, bet arī nodrošinot līdzdalības iespējas;

- 2018. gadā uzsākts vidusposma izvērtējums par HP VI ietekmi uz dzimumu līdztiesības veikšanu, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, diskriminācijas novēršanu [2].
- 2018. gadā izstrādāts “Plāns pieejamas vides veidošanai Latvijā 2019.-2021. gadam”, kas paredz koordinētu pasākumu kopumu pieejamas vides un informācijas nodrošināšanai valstī.

Vienlīdzīgu iespēju aspekts ir integrēts DP kā horizontāls princips visu SAM ar tiešu vai netiešu pozitīvu ietekmi uz HP VI, nosakot atbilstošus pasākumus un sasniedzamos rādītājus. Lai nodrošinātu PL noteikto horizontālo politikas mērķu sasniegšanu, SAM projektu ietvaros tiek īstenotas darbības, lai veicinātu dzimumu līdztiesību, personu ar invaliditāti tiesības un iekļaušanu, nediskrimināciju vecuma, etniskās piederības u.c. pazīmju dēļ.

Detalizēta informācija par darbību aprakstu un sasniegtajiem rādītājiem HP VI īstenošanā ir pieejama analīzes kopsavilkumā par ESI fondu ieguldījumu HP VI ieviešanā 2014.-2020. gada plānošanas periodā par pārskata periodu no 2017. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim [3].

[1] Informācija un konferences secinājumi pieejami: http://www.lm.gov.lv/lv/index.php?option=com_content&view=article&id=81201

[2] Informācija pieejama https://www.esfondi.lv/upload/izvertejumi/biss_petijuma_zinojums_08_03_2019.pdf

[3] http://sf.lm.gov.lv/f/files/HP_VI_ZINOJUMS_18032019.pdf

Horizontālais princips “Ilgspējīga attīstība” (HP IA)

HP IA tiek īstenots, veicot tiešus ieguldījumus vides aizsardzībā – vides *acquis* ieviešanai ūdenssaimniecības, atkritumu apsaimniekošanas un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas jomā, kā arī integrējot vides aizsardzības, resursu efektivitātes un klimata pārmaiņu mazināšanas jautājumus normatīvajā regulējumā par pasākumu īstenošanu un projektu iesniegumu atlasē, piemērojot gan atbilstības, gan kvalitātes HP IA kritērijus, tostarp kritērijus par zaļā publiskā iepirkuma piemērošanu.

HP IA īstenošanas uzraudzībai tiek uzkrāti SAM/pasākumu uzraudzības (iznākuma un rezultāta) rādītāji, kā arī specifiski rādītāji – zaļā publiskā iepirkuma apjoms, atbalstu saņēmušie komersanti eko-inovāciju jomā, ieguldītais finansējums eko-inovācijās, apmācīto skaits vides un klimata pārmaiņu jomās, kā arī zaļās darba vietas.

Tiešie ieguldījumi vides aizsardzībā sastāda 22 % (finansējums apstiprināts 90 % apmērā) no DP pasākumiem ar tiešu pozitīvu ietekmi uz HP IA plānotā ESI fondu finansējuma.

Savukārt LAP ietvaros ekosistēmu, kas saistītas ar lauksaimniecību un mežsaimniecību, saglabāšanai un uzlabošanai atvēlēti 37,9 % (finansējums apstiprināts 56 % apmērā), un resursu efektīvai izmantošanai un ekonomikas ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības nozarē atbalstīšanai - 4,9 % (finansējums apstiprināts 25 % apmērā) no LAP finansējuma.

Ūdens apsaimniekošanas jomā samazinājušās biogēno elementu emisijas, paliekot gandrīz nemainīgam novadīto notekūdeņu apjomam, kā arī samazinājušies ūdens zudumi. Šīs izmaiņas galvenokārt saistāmas ar 2007.–2013. gada ESI fondu plānošanas perioda projektu ietekmi, kas nodrošinājuši faktisko centralizēto kanalizācijas un ūdensapgādes pakalpojumu saņēmēju skaita pieaugumu un efektīvāku ūdens resursu izmantošanu. Palielinoties radīto atkritumu, tostarp mājsaimniecības un tiem līdzīgo atkritumu daudzumam, arvien lielāka nozīme ir sabiedrības izglītošanai atkritumu apsaimniekošanas jomā un atkritumu pārstrādes veicināšanai.

44,7 % (finansējums apstiprināts 37,9 % apmērā) no DP plānotā finansējuma transporta infrastruktūras attīstībai tiek novirzīts transporta vides slodžu mazināšanai - gan sliežu ceļu, gan autobusu sabiedriskā transporta infrastruktūras attīstībai, tostarp jaunu vai pārbūvētu videi draudzīgu autobusu iegādei. Līdztekus šim finansējumam transporta infrastruktūras attīstības

projektiem attiecināmajās izmaksās iekļautas arī ar velosipēdistu ceļu izbūvi saistītās izmaksas, lietusūdens savākšanas un attīrīšanas iekārtu izbūves u.c. izmaksas.

Dabas aizsardzības jomā LAP pieteiktas platības bioloģiskās daudzveidības uzturēšanai zālajos, vidi saudzējošu metožu pielietošanai dārzkopībā, augu audzēšanai nektāra ieguvei, bioloģiskās lauksaimniecības attīstībai un kompensācijas maksājumiem par Natura 2000 meža teritorijām. DP ietvaros, īstenojot antropoloģisko slodzi samazinošus infrastruktūras projektus Natura 2000 teritorijās, dzīvotnēm tiek uzlabota aizsardzība. ZRP veikti akvakultūras attīstības pasākumi, kā arī pasākumi racionālas jūras resursu izmantošanas veicināšanas jomā.

Sabiedrības zaļās domāšanas veicināšanai apmācīti lauksaimnieki un mežsaimnieki. Īstenojot partnerības līgumā iekļautās programmas, uzturētas un izveidotas zaļās darba vietas, ESI fondu iepirkumos piemērotas vides prasības, t.i., zaļais publiskais iepirkums, finansējums ieguldīts gan eko-inovāciju izstrādē, gan ieviešanā [1].

[1] Detalizēta informācija: <https://komitejas.esfondi.lv/HP%20ziojumi/Forms/AllItems.aspx>

II DAĻA INFORMĀCIJA UN NOVĒRTĒJUMS PAR JAUNATNES NODARBINĀTĪBAS INICIATĪVU (EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULAS (ES) NR. 1304/2013 (1) 19. PANTA 5. PUNKTA NOLŪKOS)

9. JAUNATNES NODARBINĀTĪBAS INICIATĪVAS (JNI) ĪSTENOŠANA (REGULAS (ES) NR. 1304/2013 19. PANTA 5. PUNKTS)

Jauniešu garantijas programmas ietvaros tiek īstenoti šādi pasākumi:

- no 2014. gada janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim pasākuma “Aktīvās darba tirgus politikas pasākumu īstenošana jauniešu bezdarbnieku nodarbinātības veicināšanai” Jauniešu garantijas projekta ietvaros jaunieši NVA sadarbībā ar karjeras konsultantu un citiem speciālistiem varēja noskaidrot savas stiprās puses, saņemt informāciju par Latvijā pieejamām darbavietām, iegūt jaunas prasmes un pirmo darba pieredzi, kā arī saņemt atbalstu uzņēmējdarbībai. Kopumā jauniešiem bija pieejami 10 pasākumi, dalība kuros tiek noteikta, balstoties uz profilēšanas rezultātiem, t.sk., ņemot vērā, jaunieša iepriekšējo pieredzi darba tirgū, iegūto izglītību, kā arī iemaņu un prasmju līmeni. Sākot ar 2019. gada 1. janvāri, atbalsts reģistrētajiem jauniešiem bezdarbniekiem NVA tiks sniegts vispārējā rindas kārtībā un pasākumi, kas pieejami jauniešiem, nedaudz mainīsies. Pasākuma rādītāji kopumā ir sasniegti, ko veicināja intensificēta jauniešu iesaiste 2017. gadā, kā arī jauniešu skaita pārplānošana starp atbalsta pasākumiem un atsevišķu rādītāju uzskaites metodikas precizēšana, paredzot unikālu personu uzskaiti bezdarba periodā.
- turpinās 2014. gadā uzsākta VIAA projekta “Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana Jauniešu garantijas ietvaros” īstenošana, kura ietvaros sadarbībā ar 31 profesionālās izglītības iestādi un koledžu īsteno profesionālās izglītības programmas, kurās jaunieši vecumā no 17 līdz 29 gadiem (ieskaitot) gada vai pusotra gada laikā var iegūt profesionālo kvalifikāciju kādā no 154 profesijām.

Īstenojot jauniešu atbalsta pasākumus Latvijā un uzlabojoties kopējai situācijai darba tirgū, jauniešu bezdarba līmenis turpina samazināties. Tomēr vienlaikus saglabājas nepieciešamība īstenot atbalsta pasākumus jauniešiem arī pēc 2018. gada, tādējādi palīdzot tiem atgriezties izglītības iestādē vai iekļauties darba tirgū, mazinot jauniešu bezdarbu un uzlabojot viņu konkurētspēju darba tirgū.

Tāpēc 2018. gadā:

- 1) Atbilstoši 2018. gada martā ierosinātajiem grozījumiem normatīvajos aktos NVA projekta mērķa grupu varēja iesaistīt arī citos NVA īstenotajos aktīvās nodarbinātības pasākumos, ja projekta īstenošanas termiņš nebija pietiekams, lai nodrošinātu pilnvērtīgu atbalstu jauniešiem, iesaistot to atbalstāmajās darbībās. Lai nodrošinātu jauniešu iesaisti atbalstāmajās darbībās uz pilnu laiku, 2018. gadā citu NVA īstenoto pasākumu (9.1.1.1. pasākuma “Subsidētās darba vietas nelabvēlīgākā situācijā esošiem bezdarbniekiem” un 7.1.1.SAM “Paaugstināt bezdarbnieku kvalifikāciju un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam”) ietvaros atbalstu saņēma 526 jaunieši;
- 2) Kā arī 7.1.1. SAM (atbalsts bezdarbnieku izglītībai) tika pārdalīta daļa 7.2.1.3. pasākuma (jauniešu garantijas īstenošana pēc 2018. gada) finansējuma darbību īstenošanai 2019. -2020. gadā, lai nodrošinātu jauniešu iesaisti apmācību pasākumos un pasākumā “Darba prasmju attīstība nevalstiskajā sektorā”.

Ņemot vērā VIAA projekta paredzamo finanšu atlikumu (indikatīvi 1,7 milj. *euro*), kā arī NVA projekta noslēguma finanšu atlikumu (indikatīvi 690 tūkst. *euro*), VIAA izteicis priekšlikumu projekta īstenošanas termiņu pagarināt līdz 2021. gada 31. janvārim, kas dod iespēju 2019. gada septembrī veikt jauniešu uzņemšanu 1,5-gadīgās profesionālās izglītības programmās, kā arī nodrošināt individuālo pieeju izglītības turpināšanai. Vienlaikus izvirzīts mērķis 2019. gada

1. septembra uzņemšanā prioritāri iesaistīt tādas NEET mērķa grupas izglītojamās, kuri līdz šim projekta ietvaros nav ieguvuši profesionālo kvalifikāciju, sekmējot projekta rādītāju sasniegšanu.

Kopumā 2014.–2018.gadā 156,7 tūkst. jauniešu vecumā 15-29 gadi saņēma reģistrētā bezdarbnieka statusu NVA un kļuva par Jauniešu garantijas klientiem, savukārt VIAA īstenotajās programmās iesaistījās 9.4 tūkst. nenodarbinātie jaunieši. Tajā pašā periodā darbā iekārtojās vidēji 99,2 tūkst. jauniešu (62 % no visiem NVA reģistrētajiem jauniešiem bezdarbniekiem).

2018. gada septembrī auditoriņķompānija Ernst&Young uzsāka veikt noslēguma izvērtējumu attiecībā uz ESF atbalsta un īpašā piešķiruma JNĪ, tostarp garantijas jauniešiem shēmas īstenošanu, investīciju lietderību, efektivitāti un ietekmi.

Detalizēts apraksts par JNĪ īstenošanu, tostarp par to, kāds ir JNĪ ieguldījums garantijas jauniešiem īstenošanā, ietverot arī konkrētus tādu pasākumu piemērus, ko atbalsta JNĪ ietvaros, ir pieejams 2017. gada Progresā ziņojumā [1], kā arī gada ziņojumos un LM informatīvajā ziņojumā par JNĪ īstenošanas progresu [2].

[1] Progresā ziņojums EK par Partnerības līguma Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam īstenošanu (2017. gads), https://www.esfondi.lv/upload/strat_zin_lv_22082017.pdf

[2] http://www.lm.gov.lv/?option=com_content&view=article&layout=edit&id=91076

III DAĻA INFORMĀCIJA UN NOVĒRTĒJUMS, KAS JĀSNIEDZ PAR KOHĒZIJAS POLITIKU, JA IR IZMANTOTA REGULAS (ES) NR. 1303/2013 111. PANTA 4. PUNKTĀ NORĀDĪTĀ IESPĒJA NOTEIKTUS GADA ĪSTENOŠANAS ZIŅOJUMU ELEMENTUS IEKĻAUT PROGRESĀ ZIŅOJUMĀ – JĀSNIEDZ 2017. UN 2019. GADĀ

10.1 Progress integrētās pieejas īstenošanā attiecībā uz teritoriālo attīstību, tostarp to reģionu attīstību, kurus skar demogrāfiskas un pastāvīgas vai ar dabu saistītas grūtības, pilsētu ilgtspējīgu attīstību un uz sabiedrības virzītu vietējo attīstību saskaņā ar darbības programmu.

Iekļauts gada īstenošanas ziņojuma par 2018.gadu 14. sadaļā (iesniegts EK 2019.gada 28.jūnijā)

10.2 Progress tādu darbību īstenošanā, kuru mērķis ir stiprināt dalībvalstu iestāžu un atbalsta saņēmēju spēju pārvaldīt un izmantot fondus

Iekļauts gada īstenošanas ziņojuma par 2018. gadu 14. sadaļā (iesniegts EK 2019. gada 28. jūnijā)

10.3 Progress jebkuru starpreģionālo un transnacionālo darbību īstenošanā.

Latvija neīsteno starpreģionālās un transnacionālās darbības

10.4 Progress pasākumu īstenošanā, lai risinātu to ģeogrāfisko reģionu īpašās vajadzības, kurus visvairāk ietekmē nabadzība, vai to mērķgrupu īpašās vajadzības, kurās ir vislielākais diskriminācijas vai sociālās atstumtības risks, īpaši ņemot vērā sociāli atstumtās grupas un personas ar invaliditāti, personas, kas ilgstoši ir bez darba, un nestrādājošos jauniešus, attiecīgā gadījumā norādot izmantotos finanšu resursus.

Iekļauts gada īstenošanas ziņojuma par 2018. gadu 14. sadaļā (iesniegts EK 2019. gada 28. jūnijā)

IV DAĻA INFORMĀCIJA UN NOVĒRTĒJUMS PAR JNI ĪSTENOŠANU, JA IR IZMANTOTA REGULAS (ES) NR. 1303/2013 111. PANTA 4. PUNKTĀ NORĀDĪTĀ IESPĒJA – JĀSNIEDZ 2019. GADĀ (1)

11. JNI īstenošana (Regulas (ES) Nr. 1304/2013 19. panta 4. punkts)

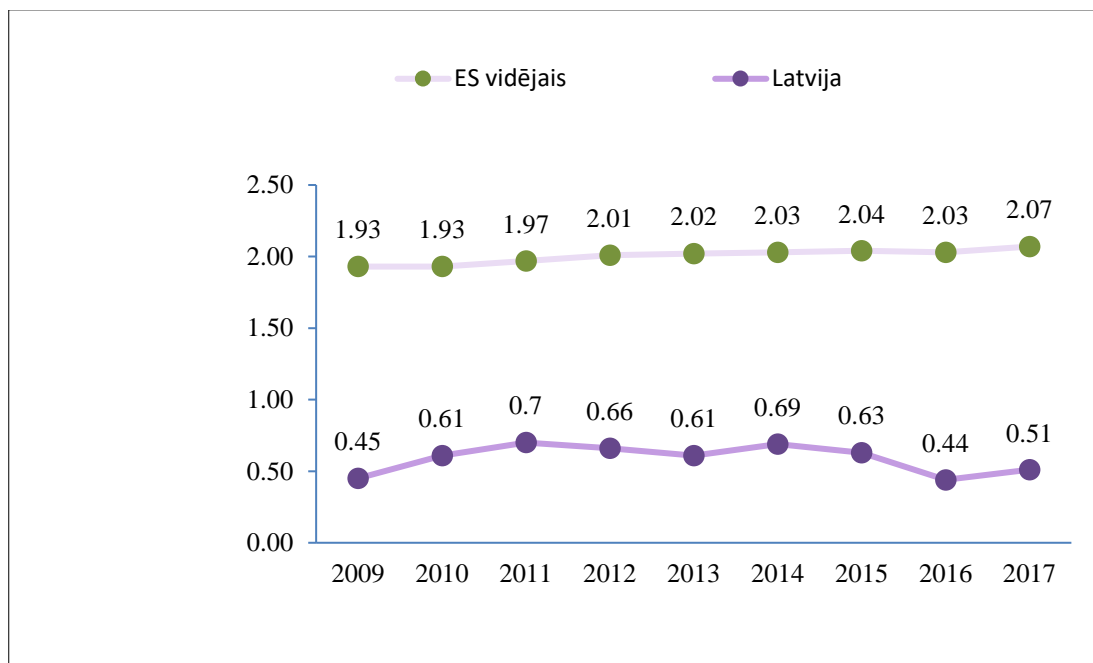
Iekļauts gada īstenošanas ziņojuma par 2018. gadu 18. sadaļā (iesniegts EK 2019. gada 28. jūnijā)

V DAĻA INFORMĀCIJA UN NOVĒRTĒJUMS, KAS JĀSNIEDZ PAR KOHĒZIJAS POLITIKU, JA IR IZMANTOTA REGULAS (ES) NR. 1303/2013 111. PANTA 4. PUNKTĀ NORĀDĪTĀ IESPĒJA (TOSTARP, JA NEPIECIEŠAMS, PAPILDINĀT CITAS IEDAĻAS PROGRESA ZIŅOJUMĀ) – JĀSNIEDZ 2019. GADĀ

12. programmas ieguldījums Savienības stratēģijas gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei mērķu sasniegšanā (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 50. panta 5. punkts)

Iekļauts gada īstenošanas ziņojuma par 2018. gadu 16. sadaļā (iesniegts EK 2019. gada 28. jūnijā)

Latvijas zinātnes finansējums, salīdzinot ar ES vidējiem rādītājiem

Latvijas P&A finansējuma struktūras dinamika pēc finansējuma avota

